

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti lap minden héten kétszer Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, illiközül minden hirdetményt egy negyedszert sorától öt krajczárért póg pénzben.

VILÁG

Minden közlés, a Világ szerkesztő-hivatalának (Uri-utca 450 sz. a Horvát-házban I. emel.) cím alatt kérétek beküldetni.

Nem-rendes levelezők kérétek az Intézethez bérmentesen küldeni közléseiket.

Tisztelettel jelentem az olvasó közönségnek, hogy folyó Junius 30kán a „Világ” című politikai lap megszűnik. Helyébe a BUDAPESTI HIRADÓ lép.

A BUDAPESTI HIRADÓ gr. Dessewffy Emil egyenes felügyelése és folytonos közremunkálása mellett a „Világ”-nak mostani alakjában fog megjelenni. Előfizetési ár: helyben öt forint, postán hat forint pengőben. Előfizethetni Pesten a Kiadó-Hivatalban (Gránátosutca Dlatthy-ház, 466. szám alatt); vidéken minden királyi postahivatalnál. — Kalföldre járati kívánt példányok iránt a megrendelések, csupán a bécsi cs. kir. főpostahivatal utján történhetnek.

Borsos Márton
tulajdonos.

Pesten, június 15-én 1844.

Tartalom.

Nyilatkozat. Közgazdálkodási elméletek XVIII. (Belkereskedés I.) Fővárosi hírek és események. Néhány szó a pesti műkedvelő-társaság előadásának ügyében. — Országgyűlési tudósítások. (Előleges közlés: a június 31. jun. 1 és 3-ai részint kerületi részint országos üléséről.) — Részletei a maj. 22-kei CCId. kerületi ülés vitalközlésének az országgyűlési követek verificationalis kérdése körül. — Befejezése tárgyaiban. — Cs. satolvány: Vége a mgos FÖRRK válaszában a t. KK és RRhez a vallásbeli súlyok és nehézségeknek a mult országgyűlésről fentartott pontjai tárgyában közölt üzenetre. — Válasza a mgos FÖRRKnek a vegyes házasságokról az egyházi szertartásoknak a magy.országi papság által lett megtagadása tárgyában közölt üzenetre. Megyei közlések: Ungból, Zólyomból (közgyűlések).

Ausztria (Lég-vaspálya). — Spanyolország (Meggnyugtató hír az egyházi ügy iránt. A királyné furdói iránti aggodalom. Financz-állapot bonyolultság. Nézetek különféle tárgyakról.) — Nagybritannia (Miklós csár többé nem váratik. Az udvar gazdálkodása. Bankügy. Az indiai fölkormányzó. Texas kérdése. Bucsi-lakoma. Pótlékközlések.) — Franciaország (Joinville röpírata az angoloknál. Az oktatási törvény elfogadva. Laffitte.) — Schweicz (Az alsó-wallisak visszaverték.) — Németország. — Törökország (Montenegroi határbiztoság.)

Hirlapi kalászkok.
Tárca. Turmező (G. Palugyay Imrétől) folytatás.
Hivatalos és magán-hirdetések. Gözhajók járása. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizállás.

Nyilatkozat.

Az, e lapok homlokán olvasható jelentés szerint június 30dikával a „Világ” című politikai lap megszűnve: megszűnik egyszermind minden viszony, mely köztem 's e lap között létezett, egészen. — Mit azon barátim- 's ismerőimmel, kik a „Világ” körüli fáradozásimban tanácsaik- és dolgozataikkal gyámoltini sziveskedtek, segédkeznyújtásukérti hálás köszönetem kifejezése mellett ezennel tudatni, kötelességemnek tartottam.

Pesten 1844diki június 5d.

CSÁSZÁR FERENCZ.

Pest, június 5. 1844.

Közgazdálkodási elméletek.

XVIII.

Belkereskedés. (I)

Egy terjedelmes országban sokféle tulajdonságu vidékek vannak, 's azoknak különféle terményei, különféle szorgalmu lakosai 's készítményei. Ezek között, mennyire a természetes akadályok engedik, közlekedés támad, egyik a másiknak terményeit 's készítmé-

nyeit egymással kieseréli, 's ez kereskedés által történik. Ez esetben addig, meddig a kölcsönös kieserelés terjed, a közös életjavak egyiránt oszlanak el, 's megállapodott súlyegybe jönnek, minél fogva egyik vidék a másiknak javait kölcsönösen élvezheti, ezen kiegyenlítés azonban még magában épen nem ad új becsot a termények és készítményeknek, mint már a fentebbiekben felvilágosított, hanem egyedül azoknak kieserélhetési arányát állapítja meg természeti állapotban. A kereskedés vagy becserélés ezen ponton sem nem fogyasztó sem nem termékeny munkásság, ezentül válhatik csak termékeny a közszorgalom segítségével.

Lehetne minden további fáradság nélkül a kereskedést serkentősekkel, ösztönzősekkel, jutalmakkal előbbre üzni, hogy mind a két vidékből több terményt eszeréljenek ki egymással, hanem sem egyik sem másik a szükségesnél többet el ne fogadna, a felesleg vesztéssel kellene mindkét vidék kárával elpazarlani, 's így a kereskedés fogyasztó munkásságá válnék.

Ellenben ha a közlekedés megkönnyítették, mindkét vidék olcsóbban juthat ugyanazon termények- és készítményekhez, mint eddig, azoknak használata szélesebben terjed, és ha tökécsithető neműek, akkor vagy ezek magok, vagy a nagyobb olcsóság miatt megmaradt költség, vagy mindkettő együtt, tökécsítettén, a szorgalom további előhaladásának újabb eszközeül szolgál. Honnét látnivaló: mikép hozhat nagyobb fogyasztás nagyobb természetű és készítő szorgalmat elő, vagy inkább, nem a nagyobb fogyasztás hoz elő nagyobb szorgalmat, hanem a nyert erő újabb szorgalmi tökécsé válik, 's a természetű és készítő szorgalmat előmozdítja, e nélkül a fogyasztás mindig fogyasztás fog maradni, vagy pedig a nagyobb fogyasztás egyedül nagyobb szükségét fog előidézni.

Következésképpen a belkereskedés hathatósabban mozditja elő a közjólétet 's annál fogva nagyobb figyelmet érdemel a külkereskedésnél. Mellynek okait a fentebbi előadások után nem leszen nehéz kimutatni. Ugyanis: Az ország belső tartományai közelebb vannak egymáshoz, mint a külsők, ezenkívül szüntelen tartó érintkezésben 's öszveköttetésben, melly, idegenekkel az idegen szertartások, nyelv és szokás miatt soha sem lehet olly gyakori, mint belföldiek között, ennél fogva

minden belföldi javítás a belföldi kereskedésre, ezen nagyobb közelség és gyakoriság arányában hat, a külföldi kereskedésre elérő intézetek pedig, azonkívül hogy azokat minden nép számtalan előre nem látható körülmények módosíthatják, gyengíthetik, sőt egészen megsemmisíthetik, már a nagyobb távolság és ritkább érintkezés következtében aránylagosan kevesebb hatással bírnak. Minden nemzetnek főképp 's mindenekelőtt az élet legelső szükségéi kielégítéséről kell gondoskodni; mert ez a természet törvénye, hogy felsőbb vágyak csak az alsóbbak betöltése után származnak; úgy de az élet alsóbb szükségéire megkívántató nyers terményeket a természet még a művelletlen nemzetek számára is a tartomány körében megadta, hanem a mennyiben ezek a különféle helyzeti mineműségekhez képest más meg más vidéknek tulajdonai, azokat szükség egymással becserélni, és szintűgy szükség ezen becserélést, a mennyire lehet, — megkönnyítvén a belső kereskedési élénkséget 's belfogyasztást, — előmozdítani. Mit ér, ha egyik vidék gazdag kőben, fában, mészben, vasban 's egyéb hegyi terményekben, mint rendszeren szokott lenni; a másik termékeny lapályban helyezve, búzával, gabonával, téjjel, vajjal 's minden szükséges élelemszerekkel bővelkedik, de a legyőzhetetlen közlekedési akadályok miatt egyik a másikkal felesleges életjavait be nem eszerélhetvén, mindkettő azokat a külföldre kénytelen küldözni, 's honát a természet önkényes jótéteményitől megfosztani, szegénység alatt nyögni, szükségét szenvedni élelemszerekben, könnyen megszereshető, a haza keblében bőséggel találtató nyers anyagokban és készítményekben, 's a műveltség, ipar, szorgalom felvirágoztatásának reményétől mindinkább távol maradni.

Honunk körülbelül illy állapotban van, csak hogy ha közelebbről tekintjük, még szomorúbb képet mutat. Itt nemesak az a baj, mert honunk legtermékenyebb vidékei a kevésbé termékenyekkel könnyű közlekedési öszveköttetésben nincsenek, a különemű szükséges életjavakat, nyers terményeket és készítményeket egymással jutalmasan ki nem eszerélhetik, a szorgalmas földműves természetű, a szintűgy szorgalmas készítő hegyi lakost az általa természetű élelemszerekkel nem táplálhatja, imez ismét a maga készítményeivel 's terményeivel fával, vassal, kővel sem a

A VILÁG TÁRCZÁJA.

Turmező.

(Folytatás.)

A III. alatt saját terjedelmében olvasható, 1560dik éven költ 's fentebb előadott eredeti bizadék tartalmát II. d. Rudolf királyunk 1582dik évi martius 8ról költ. 's alább a IV. alatt szinte terjedelemben olvasható kegylevele alább egészen megerősíté. — Ezenfelül bátor vitézségök, tántoríthatlan hűségök 's koronás királyaink 's a közös haza iránti buzgó vonalmozok, főleg a vészterhes törökháborúk idejében számtalanszor kitüntetett bátorságuk jutalmául tizenhat koronás király 's három királyi vezér részint új engedmények 's kiváltságokkal öregbíté a türmezeiek korábbi szabadságait; így III. d. Károly királyunk az I. alatt olvasható 1737-dik évi január 7ről költ oklevele által hiteles pecséttel látta el a türmezei nemességet, 's törvényárunkból sem hiányzanak a szabadságaikat biztosító törvények; így az 1723: 92 t. cikknek következők szavai: „Nobilium campi Turopolya — exemptiones, praerogativas et libertates, in quantum videbunt legitimo ac inperubato usu praefuisse, pro renovatis et confirmatis haberi”; ugy a pereknek a zágrábmezei törvényszékrei felviteléről rendelkező 1659: 106k t. cikket az 1741: 60 t. c. z. újabban megerősíti. — II. d. József kiegyenlítési rendszere Türmezőt is Zágráb megye hatósága alá ren-

delé, noha csak hamar II. d. Leopold királyunk által visszahelyeztetett előbbi jogai élvezésébe; és itt véljük első esiráját megvetetnek a napjainkban Zágrábmege 's ezen szabad kerület között kitört, alább részletesen felhozandó viszályoknak. Napoleon győztes fegyvere, az 1809-dik éven kötött szépküti béke pontjainak tartalma szerint Horvátország szávántúli részét a magyar tenger mellékel együtt meghódítván, Türmező is előbb francia, utóbb 1813ban pedig a károlyvárosi kerületnek kiegészítő része Ausztria kormánya alá jutott, 's noha a türmezeiek belszerkezete mindkét kormány alatt épségben maradt, testvéri szeretettel ragaszkodván mégis azon nemzethez, mellyek századok óta közös alkotmány 's együttléelt jó 's rossz napok emlékezete, és a legelénkebb viszonitagság edzette rokonszeny kapesai által fűzetett. koronás királyunkhoz egyzánkhozzi visszakapcsolatásáért folyamodván hazánk egyes törvényhatóságait kérésök pártolására atyafiságos bizadalmal felszólták. Engedett az igazságos fejedelem az ország kívánatának; és 1822-dik éven a magyar tenger mellékel 's Horvátország szávántúli részével Türmező is visszacsatoltatott a magyar szent koronához. „Status et Ordines — mond az 1827-dik évi 13 t. c. z. — hanc reapplicationem pro sera posteritatis memoria legi inferendam decreverunt.

A türmezei gróf 's zágrábmezei két táblabíró által 1827dik éven készített „Catastrum nobilitatis campi Turopolya” szerint a mindjárt megnevezendő 22 községből álló Türmező népességét a következő táblázat mutatja: u. m.

Községek nevei	Nemes család	Nemes fi	Nem-nemes fi	Nemes zsellér	Szabados	Összes népesség
Bukovecz	10	72	2	—	—	210
Busjevecz	44	137	2	—	—	267
Czerovszkoberdo	10	89	—	—	—	130
Czetkovichberdo	20	125	—	4	—	190
Dragonoszece	39	274	—	—	—	284
Dubranecz	15	107	—	—	—	230
Kis-Goricza	6	20	—	—	—	190
Nagy-Goricza	15	99	1	—	—	251
Csuztelnicza	10	62	—	—	—	144
Hrasche	19	79	7	2	—	501
Kobilich	13	59	—	—	—	82
Kuche	52	257	3	—	—	501
Kurilovecz	20	94	3	—	—	477
Lomnicza	39	218	3	—	2	481
Alsó-Lukavecz	4	30	—	—	—	60
Felső-Lukavecz	27	137	1	—	—	531
Nagy-Mlaka	27	152	3	—	—	330
Mrazdin	61	293	—	—	—	560
Pervonosina	3	27	—	—	—	64
Plaszto	12	81	—	—	—	172
Rakitovecz	15	63	—	—	—	237
Vukomerecz	15	117	—	—	—	110
Összesen 22 községben	476	2595	29	6	2	6002

(Az összes népesség Reesch Lajos 1842/ik évi „Universalis Schematismus Ecclesiasticus” könyvéből kölcsönözött.)

*) Ez összes népességet részéről kevesnek találván, mire munkám III. kötet kijövend, újabb adatok iránt lépéseket tevék. P. I.

szántóvető munkás szorgalmát elő nem segítheti, sem ruházattal 's a kényelem egyéb eszközeivel kölcsönösen el nem láthatja; e miatt, itt a földművelési szorgalomnak lehetetlen kifejlenni; okszerű gazdálkodásról, míg ezen viszonyok tartanak, reményt láplálni vagy szót is ejteni merészség, a tágas térszűk lakói vad műveltelenségre 's nomádi nyomorokkal terhelt tunya életre kárhoztatvák; amott, a földműves osztály műveltelensége, kevés száma 's így a kevés fogyasztás miatt a gyárok állítására és a szorgalom felvirágoztatására befektetett tőkék jövedelmétlenül odavesznek, a külföldi szorgalom naponként erőt vesz, 's kívülbül mindenfelől részint elhagyatva, részint szorongatva végső küzdelmei között vonaglik.

Elég akadály, elég elviselhetlen súly valóban már eddig is akármilyen erőteljes, szorgalmas, béketűrő, munkás nép igyekezteinek megsemmisítésére. De nálunk ezen eredeti külfölből még számosabb, veszélyes, jólétünk életgyökerét emészto, ártalmak származnak. A közlekedés hathatós könnyítésére a természettől ingyenadott szép folyamink mentében 's közepett, a legtermékenyebb vidékek, a büszkén úgynevezett magyar kanahán, aranykert 's többféle (régiszebb virágzás emléket fentartó nevezetek) mostan a hon egész terjedelmének körülbelül egy negyedrésze menő kiterjedésben, ingoványos mocsárokkal borítvák, vagy legalább évenként nagyobb erővel megújuló árvizek pusztításainak vannak kitéve. Erősen vett lakást magának a magyar faj, mely tehát mostani körülmények között, nemcsak a művelt európai, hanem magától a honi közlekedéstől eltiltatva, következőleg a műveltségi előhaladhatóság leghathatósab segédeszközétől megfosztatva, sem szorgalmi kifejlődésében előbbre nem mehet, sem nem szaporodhatik. Eleitől fogva minden ügyelem, annyi a mennyi volt, tagadhatatlanul igen kevés, a külföldi kereskedelemre lévén fordítva, a határszélek felé vonult minden szorgalom és népesség, mint természetesen szokott lenni azon irányban, a merre több élelemkereset forrása nyíltak fel. Azok ott, bármi csekély megvetendőknek látszó szorgalom nélküli nemeit üzik is, legalább üznek valamit, a kül nemzettekkel gyakoribb öszejövetelök tapasztaltabbakká, szemesebbekké, vállalkozóbbakká teszi őket; míg a magyar ősi posvány fészkeben mozdulhatatlanul vesztegelve, alig tudja, mi történik tőzsomszédságában, annyival inkább a művelt világ mozgalmait 's előrehaladása egyáltalában ismeretlenek előtte, honnét a szorgalom 's műveltség iránt, melyekről fogalma sincs, sem vágy, sem ösztön nem gerjedhet benne. Így a dícséretes ázsiai jellemet nem kelle messziről magával behozni, annak meggyökerezésére ben a honban több mint elég, sőt készletű okokat 's alkalmat talál, elfojtására pedig a tudományok, műveltség és szorgalom gondoskodásai, a közlekedés legyőzhetetlen akadályain keresztül, a nép beléletében és munkásságában jótékony hatással szerteszét nem terjedezhetnek. Am legyen tehát a magyar köznép jólétben, műveltségben, szorgalomban, szaporodásban hátrább a többinél, 's mindezeknek következtében, a mint kétségbe vonhallan adatok bizonyítják, olvadó; hanem, hadd mutasson másfelül újjal szorgalmának előszámlált akadályira 's népnevelési elhagyatottságára, mert hogy valaha műveltebbé, szorgalmasabbá 's olvasztóvá vál-

hassék, azt bizonyára ezekkel éppen ellenkező okoknak kell eszközölni. — y.

Fővárosi hírek és események.

Pest, jun. 5. 1844. Mult számunkban emlékezünk azon hódoló tisztelet-érzésről, mellyel maj. 30-án a főváros felségesen uralkodó királyunk dícső névnapját megüli. Ugyanezt megemlítjük most Buda fővárosáról is, hol a pap-ság, kormány-, 's egyéb hivatalnokok, városi polgárhatalóság, katonaság, iskolai ifjuság és nép a templomokba gyülekezve, küldé szívből ömledő buzgó imáit egekbe a legjobb királyért; esőndes ünnep volt ez, de a jámborlelkű és tiszta érzelmű honfiak 's hálás alattvalónak, ki a haza atyja és nemzet boldogítója iránt a szív mélyében hordozza üdvkivánait, annál magasztosabb, annál meghatóbb.

— Medardvásárunknak mult heti állásáról követ. tudósítást adhatunk: A vásárt, eredményiben aligha kedvezőnek nem fogjuk mondhatni. A kézművárnak megfelelően élénk keletök van. A gyapjúnak, 's különösen a finomabbnak, hamar akad vevője 's tavalihoz képest 10—12 pcenttel magosabb áron kel. Repceze dolgában a vásár sikere még bizonytalan, egyébiránt, ha Olaszországból a várt megrendelések el nem maradnak, ugy ezen terményeziknek jó kelete lesz, egyszersmind drágábbban is fizetik. Gubacsra nézve a vásár igen élénk és pangó, mi azonban a túlfeszített nyereszkezdésvágytól előre való látható. A juh és báránybőrt igen jó pénzen kapkodják el. A fehér hamuszir igen keresett árucikk, de belőle igen kevés van e vásáron; a kéknek nincs kelete. — A vásár másodheti vagyis végeredményét később szinte közlendjük.

— Egy különös esemény! 's egy különös tünemény! Halljuk! Esemény történt fővárosunkban, esemény, minőt szem nem látott, fül nem hallott, 's minőt a legmerészebb költői képzelem csak a káprázatok honában tudna fölteremteni. Nem találja még ki a nyájas olvasó? De igen! Elszler Fanny; a dícsőített, a „mennyei” Fanny végre valahára a nemzeti színpadon is tánczolt, — de nem végtére, — mert még ugyanazon este a városi német színházban is lebegtetette lábujhegyeit. Ezen esemény tehát vásárnap, azaz folyó hó 2kán adta elő magát, midőn t. i. az „isten Fanny” 's bámulói kedvéért rendkívüli előadás rendeztetett déli 12 órakor. 'S ez esemény egyszersmind tünemény volt, 's pedig igen tünékeny tünemény, mert nem egész baletben, mikép a német színpadon szokott, hanem csak egyes tánczokban lépett fel a nagyhirű művész, — 's ismét eltűnt szemek elől, — hová? mint mondók, az esti előadásra — a német színházba. De hagyján! hisz láttuk őt, láttuk, — sőt mi több, hallottuk is őt; — és boldogultunk látásában. Hallottuk őt, igen is, de koránse gondolja a nyájas vidéki olvasó, mintha talán táncza topogását hallottuk volna, mert ő valóban olly gyöngén, olly gyöngéden, olly gyöngédeden lebeg, mint zephir a virágszálak felett, — hanem hallottuk hangját, egy szavát t. i. midőn a szünni nem akaró taps közt azon kívánság jelentkezék, hogy tánczolni el még a cézudulán nem hirdetett „cracovienné”-t is, előlépett, 's azt mondá: „szivesen!” — De azon báj, azon nyájasság, azon igéző varázslat, mellyel ez egyetlen szót ejté! o ha hallottátok volna ti, kik nem hallottátok, Mahomednek nemcsak hetedik, de akár hetvenhetedik egébe is ugrottátok volna örömtölkben! Tréfán kívül, Elszler kisasszony művészete a tánczművészet nemében még a legmagasztosabbat is felülmúlja, mit itt

Pesten képzelhetünk, 's készsége, hogy e rendkívüli előadás alkalmával egy rendkívüli tánczra is hajlandó volt, 's miután — egy „Gizella” baletből vett pártánczot, 's a cachueát eljártá, hirtelen átlözködővén a cracoviennet is eltánczolta, mindenesetre igen dícséretes. Fogadtatása még a rendkívülinél is rendkívülibb volt; az igazgatóság is elkövetett mindent, hogy őt kedvesen meglepje; a nézőhely csupa virágfüzerekkel volt körülálgatva, az egész szeszvilágítás teljes fényében pompázott, versek szóráttak; szóval: minden a legnagyobb ünneplésséget tanusítá; még csak az volt híjja, hogy a színpadon valamikép kihirdették volna: hogy csak fekete frakkban 's cipében szabad a terembe lépni; az lett volna ám még a „théatre paré.” — Hát még a koszorú- és virágözön, melly minden fellépte előtt, alatt, és után a színpadot elborítá különösen két páholyból! O ez borzasztó szép látvány volt, mint czipelte halomként a sok adományt a színpadok mögé! Egy óriási szénásszekér alig viendette el ezen szörnyű virágkiállítás, vagy is inkább kidobálást. De ehez perse mi nem értünk, hogy ennek okvetlenül, mulhatlanul, szükségeskép igy kelle lenni, és máskép nem is lehetett a művészség méltánylása ellen elkövetendő irtóztató bün nélkül! Etiam bene; annyi mindenesetre kibonyult Elszler kisasszony részére is, hogy a hegyeken innen is laknak emberek, azaz, a Dunán innen is, nemcsak a Rajnán, 's Csatornán túl vannak olyanok, kik őt a tisztelet legtiszteltesb tiszteletével megisztelni meglépett, — 's mellőzve ezt, csupán a színházi elrendezésből láthatá, hogy bizony itteni fogadtatása épen olly fényes, mint művészetéhez mért vala, 's hogy épen alaptalan volt talán némi gyöngédségekkel tartania — a magyarok közt. A ház telve, tömve, zsúfolva volt, a taps iszonyú, a kihívások számtalanok, mellyekben pártánczban tánczarsa Carey ur is, jeles működéseért igen méltán részesült. — 'S még este mi történt! Szállásának ablaka előtt — az „Angol királynő” vendéglőben — esti zene adatot; de nem ám valami közönséges fáklyazene, hanem valóban ollyan, minőnek Pest még alig volt tanúja, 's mellyet különösen azon sajtósága tüntetett ki minden egyebek felett, hogy csupán és egyedül magyar dallamokból, énekekből, szerzeményekből vala szerkesztve. Midőn a „szózatot” kezdék énekelni, rögtön fellobogott számos a dunaparton felállított csilárok a háromágu 's háromszínű tűz, melly az egész környéket napvilágosságává meglépett változtatta. Itt is felszólt az ünneplő művész, az ablakon köszönését jelentve illy szavakban: „köszönöm szívből.” — Igly mult el ezen eseménydus nap, melly művészeti krónikánkban ha arany betűkkel nem is, mint egy némely túllelkűt mondaná, de legalább virágbetűkben öröklendik — mig t. i. a virágok el nem hervadnak. — Dícső Fanny! Mi bírjuk emlékedet, te vidd magaddal pénzüket!

— A lófuttatásokra, — mellyeknek vasárnapi versenye talán kevésbé volt csupán: lófuttatás — lófuttatás, mint a Nemzeti újság witzeskedik a Daguerréotyp után; — kár, hogy még a Nemzeti újság nem daguerréotypozta valaki, de amugy isten igazában! — például: a nemzeti újság — „nemzeti” újság név szerint, vagy: a nemzeti újság — nemzeti óság 's b.; — tehát a lófuttatásokra különféle egyének szoktak összecsuólni, — 's természetesen tolvajok is. Vasárnap egyvalakinek zsebéből ez alkalommal 1600 pgó forintját csípték el. Akár díjt is tehetett volna ki a merész művész újabb — 's jobban jutalmazott parasztlő — versenyre!

A már fentebb említett, 1560-dik évben költ, 's Hdk Rudolf királyunk által a szinte fentebb idézett oklevél szerinti megerősített „bizadék”-szerű kiváltságleveleken kívül, a gróf Eszterházy horvátországi bántól 1735. évben, ugyan- csak bizadék alakjában nyert 's úgynevezett „Regulatio Eszterházyana” szabályozza a türmezeiek ügyeinek mikénti kezelését, 's főleg annak belsejében és tisztikara választási rendszerét. — Mindezek tárgyszerű megismerése azon felül: hogy Türmező nemességében a jelen dolgozatunk I. kötetében is kellően méltányolt, hajdani vármegyei szervezetnek utolsó maradványait szemléljük, azt hisszük a Zágrábmegye 's Türmező között napjainkban támadt semmi esetre sem üdvös viszályok megértésére épen ugy kívánatos, mint az azok ohajtott megszüntetésére szinte szükséges. Azonban midőn e szempontból kiindulánk, sajnosan kelle éreznünk az Athenaeum 1842dik és másodfele 26k számában közölt Türmező rövid leírásában mondott e szavaknak igazságát, a Türmezei nemesség szabad kerületének ismertetését még Fényes sem közlé, sőt az „Oesterreichische National Encyclopaedic” című munkában és a közhazsnu ismeretek tárában” sem akadhatni ezen olly érdekes kerületnek csak nyomára is. — Utat kelle törnünk tehát és sikerült is, az illető hatóságokat érdeklőleg, szereshetni olly adatokat, mellyeknek közreboesátásával csak a közre foglalkozni törekvő feladatunknak — olly igen érzett gyengeségünk mellett is — mit azt megtevének.

Türmező nemeseinek közönsége az 1842d. évi maj. 31én tartott Zágrábmegyei tisztújítás alkalmával magát egyenkinti szavazhatási jogából most nevezett megye által kizá-

rottak érezvén, ez állítólag törvény ellenére erőszakosan lett kizáratása következtében hazánk egyes vármegyéit Zágrábmegye tisztújításánál szavazhatási joga pártolására körlevél által szólította föl. A személyszerinti szavazhatási jognak Zágrábmegye általi korlátozása lévén tehát a nevezett megye 's Türmező közönsége között még rövid idő előtt uralkodott szeretet 's egységnek — hinni ohajljuk: csak ideiglen eltávolítja, mellőzhetően szükséges tudnunk 's ismernünk a) mi okoknál fogva követel Türmező közönsége Zágrábmegye tisztújításában egyenkinti személyes részvétet? — 's b) mi okoknál fogva véli ezt Zágrábmegye megtagadandónak? — Hogy pedig e két egymás ellenbe állított létfeltételező kérdésnek annál biztosabb eredményű megfajtásához juthassunk, azon rendszert véltük következő előadásunkra nézve elfogadandónak, mellyel a minden egyes indokra vonatkozó külön nézeteket szinte ellentétbe állítva végeredményül a türmezei kerület belsejében felől is lehetőleg kimerítő ismereteket sajátíthassunk. — Ugyanis

Türmező nemeseinek közönsége a Zágrábmegyei tisztújításokban egyenkinti személyes részvétet, a megyei tisztikart az illető megye összes nemessége által választatni rendelő 1548: 70 's 1723: 56dik tezikkekre hivatkozva következő indokoknál fogva követeli sajátjának: m'nthogy

a) Türmező saját kiváltságával bir ugyan, de az úgynevezett publico politicumokban Zágrábmegyeinek alárendelt kiegészítő része; — e részben Zágrábmegye Türmező közönségét va-

lamint saját egyedei — ugy ezek vagyona felett itélkező saját tisztikarral ellátott erkölcsi testületnek tekintvén csak azon oknál fogva is: minthogy 1771dik évben nemessége törvényesítésére utasítatván, valamint ezt mindeddig agilisre nézve sem teljesíté, ugy saját pecsétét alatt adja ki egyéneinek az illető bizonyágleveleket; továbbá, szerinte: a melly testület betáblázatási jegyzőkönyvet vezethet, az árszabályzatot megszöktől beszédett bírságokat saját pénztárába teszi, utakat készít, visszahelyeztetési bíróságot gyakorol, büntetőtörvényszéket tart, a hozott ítéletek végrehajtását hatalomkarral is eszközölheti, bírói záratat elrendelhet, kihágások felett fegyelmet gyakorol, árvák vagyónát kezeli, saját tisztikarát önmaga választja, 's az 1827dik évi 23-dik tezikk értelmében az anyakönyveket saját levéltárába helyezi; — szóval: az illy testület — alig létező (lány, mellyre nézve megyei hatóság alá tartoznék, alárendelt hatóságnak, kiegészítő résznek épen nem mondható.

b) Türmező azon állítására nézve: hogy az őt mint testületet, akár ennek egyes tagjait tárgyzó minden tudósítások, kormánysszékeink által kizárólag Zágrábmegye útján kívántatának 's illetőleg terjesztetnek fel azokhoz; — Zágrábmegye elismeri ugyan a most mondtak tekintetében a közle 's Türmező közötti viszony létét; de szerinte ebből koránsem a töle mint megvölőli függés, de csupán 's egyedül csak az következik: hogy Zágrábmegye a Türmező községet vagy ennek egyedeit érdeklő kormánysszéki rendelkezéseknek végrehajtója 's teljesítője.

— Egy más történetke is esett tudomásunkra, mely mutatja, mily jó, ha az ember magát feltalálni képes — kivált vásár alkalmával. Budán egy marhakereskedő sietve, 's gondolatokba merülve megyen a dunaparton; kis idő múlva észreveszi, hogy zsebében nincs tárcza, melyben pedig 4000 pengő forint foglaltatott. Keresi szállásán, híven, hogy ott feledé, de nincs. Már kapitányhoz indul a dolgot feljelentendő, midőn ismét a dunaparton egy különös tekintetű csinos öltözötű gavallér — vagy is inkább arszlanféle egyénnel találkozik, 's mintegy rögtöni inspiratio azt sugja neki, hogy ez ember imént igen közel ment el mellette, 's tán ő lehetne a tolvaj. Egyenesen neki megy 's azt mondja: „hallja-é az ur, egy paraszt embertől halom, hogy az ur kivette tárczámat zsebedből.” Az ember megszeppen, 's midőn a gazdája után kullogó kocsis ennek állítását, szinte rögtöni magafeltalálásával bizonyítgatná, — az arszlánka csakugyan kivallja, hogy szállásán a pénz, visszaadja, csak ne bántsák. A károsult hiány nélkül visszakapta pénzét, 's ennek olly igen megörült, hogy a tolvajt feljelenteni is feledé. Be kár volt pedig fülön nem csipni ő kegyelmét.

— Szinte majus 25-dikén ment véghez Bécsben a nagy Realitások és pénzsorsjáték húzása is; a főnyertes számok következők: 63341 szám nyert 200000 fót; 56498 sz. ny. 10000 fót; 96209 sz. ny. 5000 fót; 136971 sz. ny. 3000 fót; 41578 sz. ny. 2000 fót. — Vörös ingyen-nyereményi részvények közül: a 31926 sz. nyert 20000 fót; 71990 sz. nyert 6000 fót; 24748 sz. ny. 4000 fót; 7235 sz. ny. 2500 fót; 7246 szám nyert 1500 fót.

Néhány szó a pesti műkedvelő-társaság előadásának ügyében *) Bár az ikervárosi t. cz. közönség a műkedvelők két előadásáni nagy száma által a nemeslelkűségnek 's az árván sinylődő jótékony intézetek elősegítése iránti hő buzgalomnak ujjal ritka példáját adá, — jóllehet szép volt az üdvös czél kivételére alakult társaságot kecseslegtelő remény, 's édes az ügy szentése fölötti meggyőződés, a fáradságot kívánt siker még sem koronázta, mert ki gyaníthatá, hogy e társulaton is teljesülend a nemzetünkre századok óta alkalmazható mondat: „maga kárán tanul a magyarr”; ki képzette, hogy a nemeslelkűnek hirdett nemzeti színház igazgatója, önmegkárosodása nélkül jótékony czélokra áldozatot ne tegyen, áldozatot, melyre önkényesen ajánkozzék, — igen önkényesen, mert midőn választott igazgatónk t. Petrichevich Horváth Lázár ur megbízásából Bartay urhoz mentünk volt, a színház átadása iránti feltételeket meg tudandók 's vele egyezkedendő, felszólított: várniok be színesi személyzetének Pozsonyba menetelét, 's ekkor egy mutatványra a színpadot — az esti szokott kiadást levonván — díjtalan engedendi át, mely föltét alatt ajánlata elfogadtatván, hogy a t. ur adott szavát megtartá, 's az ügy iránt felöltő méltányossággal viseltetett, kitünendik a következőkből. — Majus 18kán az első előadás az esős idő dacára 726 vft 4 krt jövedelmezett. Ebből a 112 vft

*) A jelen cikket megtoldhatnók ittott csillagos jegyzetekkel, 's örömet commentálnók, de az nem szorult csillagos jegyzetre, sem commentarra; mert magában is eléggé, sőt nagyon is világos. A tisztelt olvasó megértheti tisztán, a mit értenie kell. Mi legalább a nemzeti színház igazgatóságában azon patriotizmust, melyet a jótékony czél elősegítése iránt illy módon tanúsít, tübbözönnek nem nevezhetjük. És midőn ezt mondjuk, akkor, ugy hiszszük, a lehető leggyöngédebb kifejezést használtuk. A szerk.

c) A türmezei gróf birósága alá tartozó ügyek felvitelkép Zágrábmegye törvszéke által vizsgálatnak meg; ellenben Türmező lakosai, Zágrábmegye egyéb részeiben lakozók elleni követeléseiket csak a zágrábmegyei illető bíróság előtt kereshetik; — mellyekre Zágrábmegye részéről válaszólag megjegyeztetik: hogy koránsem terjesztetik minden a türmezei illető ügy, a most nevezett megye törvényszéke felviteli biráskodása alá, mert az ugynevezett „ispáni perek“ „causae spanales“ (fenyítő, ügyési 's erőltetési perek) kizárólag a horvátországi bán elibe — a türmezei gróf birósága előtt lefolyt egyéb perek pedig az 1560. évben kötött bizadéknál fogva előbb a megyei törvényszék elibe terjesztetnek; már pedig illy bizadék szerinti, felviteli bíróságnak önkényes kijelölése személyszerinti szavazhatási jogot, azou tisztikar megválasztásánál gyakorolhat, mellynek különben birósága alá a választók sem személy- sem birtokuk tekintetében nem tartoznak, bizonynyal nem fog sajátíthatni.

d) Türmezőnek saját külön nádori portái nem levén, a magyar országgyűlésen az egész Horvátországra kivetett porta-összegeből a horvátországi tartománygyűlésen Zágrábmegyére juttatott portákat a most nevezett megyével együtt 's közösen viseli; — azonban Zágrábmegye e most érintett külön nádori portákkal nem bírásból a jelen kérdés lényegére nézve mitsem vél következhetőnek, miután Türmező saját 's közvetlen hatóságot gyakorló kebelbeli testülettel bír.

37 krra menő esti költséget (hol többek közt a 2ik felvonásban szükséges pisztoly-tokért 1 ft 40 kr., két lövésért 1 ft 's butorokért 5 vft rovatott fel) — a díjtalan átengedett estélyért az igazgatóság által letartóztatott 375, öszvesen csak 487 vft 37 krt 's a társaság egyéb kiadásait levonván, maradt 111 vft 31 kr. — A budai színház n'metajkú bérlője, kit érdek nem esatol hozzánk — a 600 ftnyi jövedelem egy harmadával beírte, és úgy hiszem, minden nem-önző 's ügybarát így fogott cselekedni; de B. ur mindamellett, hogy karszemélyzetét, zenekarát nélkülöztük, 's a hangjegyeket 's előadott darabot is magunk költségén irattuk le, a bevételnek majd három részét fogta el. A műkedvelők hát jótékony intézetek felsegélése helyett B. ur erszénye megtöltéséért fáradoztak? Szolgáljon ez a jövőben alakulandó műkedvelő-társulatoknak figyelemzetésül.

Országgyűlési tudósítások. Előleges közlés.

Május 31kén a CCVID. kerületi ülésben meg-hitelesítettén a türmezei kerületi rendezése tárgyában küldendő országos biztosság iránt kelt üzenet 's törvényjavaslat szerkezete: folytatott 's bevégeztetett a fiuemi 's buccarii kerület belszerkezetéről 's országgyűlési szavazójáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Alapelvei a munkálatnak ugyanazok, mellyek már a városok 's szabad kerületek rendezésénél megállapítottak, 's így tárgyalása nem szült semmi nevezetes elvítat. Vannak azonban e munkálatnak némelly érdekes eltérései a többi rendezési törvényjavaslatoktól, minők: a magyar tengeremlék fölmentése az újonczállítás terhe alól, hogy a hasonló kiváltságú Triesztel a magyar tengerpart hajósai számára nézve annál szabadabban versenyezessen; — a patriciusi méltóságnak címkepeni fentartása 'sat. Ezen eltérések néhány rövid nyilatkozat után a többi §§-kal együtt megállapítottak. Országgyűlési szavazata a tengeremléki kerületeknek különkülön fél megyei szavazatra határozottatott. Ugyan e napon

A CLVD. országos ülésben a KK. és RR. táblán az ő felsége névnapjára készült köszöntő felirás meg-hitelesítettén: a mgos FÖRRhez át-, a m. FÖRRől pedig, — kiknél felolvasatása után legott elfogadást nyert, — v e g y e s ülésből ő felségéhez felküldetett. A főrendi táblán e mellett a bányatörvénykönyv javaslatában tett módosítások szerkezete felolvasatván köziratra bocsátottat.

Junius 1jén a CCVID. kerületi ülésben a sérelmek és kívánatok öszszeszedésére kiküldött országos választmány jelentése kerülvén szönyegre: ennek tárgyalása kezden első vitára adott alkalmat a kapcsolot részek köve-teinek különvéleménye, mellyben Pozsega, Verőcze, és Szerém megyék sérelmeit a kapcsolot részekével együtt kívánják felterjesztetni. Erre nézve a választmány munkálata néhány rövid szóváltás után, — mellyben az ellenzék egyedül a nevezett 3 megye követel képezék, — helybenhagyottat. Ezután a sérelmek és kívánatok első osztálya, mely a megyéknek közönséges sérelmeit 's kívánatait foglalja magában, némelly egyes pontok felett támadt rövid vitaközös közben megállapítottat. Ezen rövid vitaközösökra keletkezett határozatok szerinta Dravenyákféle ásványgyűjteménynek említése a 2d. pontból kihagyatik; b Mednyánszky Alajos ő nsga 1810ki t. cz. hibásan öszszhatott ezen czimének „középponti könyv vizsgálo egyesület elnöke“ visszavonására különös törvényezikk javaslatotik (3d. pont); — a magyar útleveleken ejtett sérelmeket illető 4d. pontra nézve ő felsége megkéretik, hogy a magyar útleveleket elfogadását mind örökös tartományokban, mind külföldön eszközölje. — A 11dik pontban ő felsége meg fog kéretni, hogy kir. meghívó leveleiben a királyi előadásokat is iktassa be. A futóhomok által okozott szokott károk megállítását tárgyzó 6d. — a magyar tüzés jégkármentesítő intézet felállítását kívánó 9d. — végre a magyar tanodákban gyorsírási tanszék felállítását sürgető 18d. pont kihagyottat.

e) A Hármás törvénykönyv I. R. 9dik czíme a birtokos 's egytelkü (minőknek a türmezeiek is tartanak) nemesek között mi különbözetest sem levén, ezektől a személyszerinti szavazhatás épen ugy, mint amazoktól jogszerűen meg nem tagadható; — ellenben a türmezei birtokos 's egytelkü nemesek közötti most említett különbözést valóság abban gondolja helyzetetnek Zágrábmegye: hogy a türmezei birtokos nemes Zágrábmegye egyéb részeiben ne talán lehet birtokaira nézve ezekben a megyei törvényes bizonyosság közbenjöttével ürítéseket tartani köteleztetik, valamint az illy birtokaira Zágrábmegye által kivetett országos illetőséget a most nevezett megye pénztárába fizetni, — közfelkelés esetében a többi megyei nemesekkel együtt katonáskodni. — 's a megye hatóságát birtokában megismerni tartozik; — ellenben az egytelkü türmezei nemesek mind polgári mind vétési ügyeikre nézve saját kebelbeli tisztikaruk birósága alá vétvék, a rájuk kivetett országos illetőségeket saját kebelbeli pénztárukba fizetik. közfelkeléskor a türmezeiek részéről állítandó katonaság száma országosan határozatik el, 's saját grófjuk itéletének hódolni tartoznak; mindezekből azt következtetvén: hogy a türmezei egytelkü nemes Zágrábmegyével közvetlen érintkezésbe soha sem jö.

f) Minden magánosan kötött bizadék csak egyedül azokra, kik annak létesültéhez tetteg járultak, terjeszthető; 's az általa nyert újabb jogok koránsem szüntetik meg a korábbi alkotmány szerinti jogokat, nem tehát ezek között a nemelés által különben sem üdülhető személyszerinti, 's a nemesi kiváltságokon alapított szavazási jogot, annál is inkább, minthogy Zágrábmegyének 1690dik évben tartott tiszt-

Junius 3kán a CCVIII. kerületi ülésben (elő-nökök: Beöthy — Bihar — Rohonczy — Soprony; — naplövívő: Zsoldos; ker. jegyző: Szentkirályi) a városok rendezése iránt átküldött 2dik főrendi üzenet kerülvén tárgyalás alá: azon főrendi észrevételek felett folyt a tanácskozás, mellye. a törvényjavaslat első részében a kéttábla vitatása alatt álló §§okra vonatkoznak. Ezek között főfigyelmet igényeltek a szabály-alkotási jog- 's a városi hatóságról szóló §§ok, mik iránt a KK. és RR. egy lépéssel ismét közeledtek a FÖ-RRhez; kiknek legközelebbi felszólítására a rendőri szabályoknak az 53 sbani kivételes megemléstől elállottak. Az 59 sból, — melly a helytartótanács jóváhagyásának hat hónapontúli késedelme miatt végrehajthatóvá válandó szabályokról rendelkezik, ezen kifejezés: „jóváhagyottnak tekintetik“ hosszas vitaközös 's kéttős szavazás után kihagyatván, ezen szabályokra nézve is megadatott a helytartótanácsnak a megsemmisítés joga azon esetre, ha az illy szabályok megsemmisítését a törvényhatóságok közül, mellyekkel az illy szabályok köröztetés útján közlendők, — bármellyik kívánni fogja. A város büntető és rendőri hatósága a város határain belül különbség nélkül minden birtokra és személyre kiterjesztetett, — a megyeházák semmi tekintetben sem tartozván a városi hatóság alá.

Közöljük ezennel (a „Hirnök“ után) a majus 22ke 20dik kerületi ülésben történt vitaközösök részleteit az országgyűlési követek verificationalis kérdése körül. — Az indokok, mellyekkel Cs. megye követe indítványát támogatá, az egész ülést kihuzott érdekes vitaközösökra szolgáltatott alkalmat. A szónok ezekben pontosítá öszse nézeteit: Ha a választások ugy nem intézzük el, hogy azok megbírálásainál a kormánynak legtávolabbi befolyása se legyen, a verificatio nem válik egyébbbé phantomná, 's a választások csak a kormány akaratának eredményei leendnek. A szónok minden rendszabályban meg-egyezik, mellyek a választási kihágások fenytésére szolgálhatnak; de a kormány befolyása ovatosan kerültesse 's a választás szabadon történjék. Ez utóbbi szoros kapcsolatban áll a visszahívási joggal, mellynek, igaz, vannak árnyékoldalai; de míg országgyűlésünk elrendelve nem lesz, míg a képviseleti rendszer nem divatozandik, míg az utasítások iránt intézkedni nem fogunk, ennek meg kell maradnia. A kérdés leginkább a megyei kihágásokról intézkedő törvényjavaslat 56ik §a körül forog, melly azt rendeli, hogy a visszaelő először elveszti választói képességét; ismétlés esetében egy évre terjedhető fogsággal büntetetik; az illy utakon hivatalhoz jutott, ettül megfosztatik. Ez ellen szónoknak nincs kifogása, 's ezen a megyei tisztválasztásokra kiszabott büntetések az országgyűlési követek választásánál elkövetett vesztegetésekre is alkalmaztassanak, 's méltán, mert a rosz tisztviselő csak az egy municipiumot sújtja, míg a rosszul 's rendtelenuil választott követ az öszses hazát megkárosíthatja, 's így még súlyosb büntetést érdemel. De ha biróság az, mellye nézve a legnagyobb nehézségek fordulnak ki, 's ha a kormány befolyásától mentek akarunk lenni, ezt az örszékre bizni nem lehet, kivált ha maga az elválasztott a vesztegető. Itt különbséget kell tenni a megyék visszahívási joga 's a választás nullificatioja közt. Az elsőt jóvendőre is, mint eddig csak azon corporatio gyakorolhatja, melly a követet választotta 's mi után a követ csak commissio-natus, a választók őt minden okadás nélkül visszahíthatják, ha a megye bizodalmit elvesztette. De egészen más, ha a formák hiánya miatt valamely választás megsemmisítettik; mert ezáltal még a bizodalom meg nem szünik szükségkép, és szabadságunkban áll a választóknak ugyanazon követet a formák megtartása mellett újra megválasztani. Ezek szerint a jelen feladat: 1ör hogy a visszahívási jogon csorbát ne ejtsünk; 2or, hogy a

újítása alkalmával is gyakorlott személyszerinti szavazhatását a türmezei nemességnek még az ugyanazon megye által 1805ben tartandótnak hirdett tisztújításra, ugyancsak Zágrábmegyének Türmező közönségéhez intézett meghívó levele által is igazoltatik; — azonban Zágrábmegye nézete szerint: a felhozott bizadék, mellynélfogva a türmezei gróf minden a türmezeiket illető ügynek közöltségeni elintézésére köteleztetik, azonfelül: hogy a személyszerinti szavazhatásról mit sem említ, a megyei tisztviselőknak az illető megye öszses nemessége általi választását rendelő 1548dik évi 70. t. czikknel jóval későbbi; — 's különben is sohasem jelentek volna meg Türmező nemesei személyenkint Zágrábmegye közgyűlésein, hanem, mint a horvátországi tartománygyűlésen, csak ülés 's szavazattal bíró grófjuk által képviseltettek; az 1723: 93dik t. czikk pedig csupán a már korábban is szavazati joggal bírókat erősít meg ebbeli jogaiknak továbbra gyakorolhatóságában, 's mintán az ezen évi 58d. t. czikknek ekint szóló 6-dik §a „in votatione — ratio legis et consuetudinis habenda venit“ nyíltan a szavazásnál divatozott szokás figyelembe vételét rendeli, tekintve a Horvátországból egész 1759dik évig divatozott tisztválasztási rendszert, a türmezeiek a kérdéses szavazhatási jog gyakorlásában nem is lehettek, sőt az Eszterházy regulatióknak 1749dik évből megerősítése óta még csak saját kebelbeli tisztikaruk megválasztására sem személyesen, hanem csak az egyes községeik előjáróságai által folyhattak be. (Folyt. köv.)

választások feletti bíraskodásnál a kormánynak legtávolabbi befolyása is elmellőztessék. Ez utóbbira nézve felhozza a szónok azon viszonyt, melyben a rendes bírák egész Európában állnak a kormány ellenében, azon statutan következében, hogy a bírói hatalom a fejedelmek nevében gyakoroltatik. S ezért nálunk is néha a formák megsértése miatt semmisítették meg a bírói ítéletek, vagy a cancellaria megengedi a feljebbvitelt. Ha tehát nem akarunk a k. főfelügyelési joggal érintkezésbe jönni, a választások feletti ítéletet rendes bíróra bízni nem lehet. Itt azon ellenvetés tételhetik, hogy az örszék nem rendes bíró. Igaz, de az örszék hatósága csak azon percig tart, míg a választás befejezve, s egy két nap után az eféle ügy már a megye fenyítő-széke elibe kerül, mely jelenleg még a törvényszék. Ennek ítéletébe bele fog avatkozni a kormány, miután még a plana successionalis fentartása magának elhatározhatni, vajjon plana e a successio vagy sem? Nem leszünk tehát képesek az örszék bíraskodása mellett elkerülni ezen befolyást, a választások feletti bíraskodás pedig nem lesz egyéb játéknál. De az is érdemel figyelmet, hogy illyformán két bírói hatóság lenne ugyanazon megyében, az örszék s a sedria, mely utóbbi szintazon individualitásokból állana mint az első; mindeniknél a győztes pártból leendő többség, azért nem is izolálhatandják magokat a pártoskodástól, s ha mindjárt külső megyékből alkalmaztatnak is egyének, ezek szinte a pártoskodás befolyása alatt állnak. Indítványa tehát ez: A büntetések maradjanak, mint azok a tisztválasztásoknál kiszabvák, mind a választókra mind a megválasztottakra nézve, de az ítélet bizassék az országgyűlésre, vagy tulajdonképen ezen követi tábla biztosságára. Ez csak a tény felett mondja ki az ítéletet, a választást a formák hiánya miatt megsemmisítse, de azért ha az illető törvényhatóságnak tetszik, ugyanazon egyént a formák megtartása mellett ismét választhatja. Más országokban is nemesak a vesztegetések, hanem a formák megsértése miatt is megsemmisítettek a törvényhozó test által a választások. Olly testületre kell tehát bízni ezen ítéletet, mely a pártoskodás gyanúján felül áll, s melynek egészítő részét teendő a megbírálandó egyén. — Ezen indítvánnyal egy más megye követe tisztába jönni nem tudott. A büntetésre nézve azt találta felülőnek, hogy a vesztegetés következtében elválasztott tisztviselő hivatalától megfosztatik, míg a szintugy hibásan megválasztott követre kimondja ugyan a követek táblája a választás nullificatióját, de haza megy a jó ur, ismét megnyitja részénét s újra megválasztva megjelenik az országgyűlésnél. S vajjon milly datumok után mondhatja ki a választásnál jelen nem volt országgyűlési biztosság az e választás feletti ítéletét? Nem mások után, mint mellyek az örszék vizsgálata alatt kinyomoztattak. Az egész indítvány inkább az örszék gyenge oldalait emelte ki; de ezeken segíthet a törvényhozás, sőt épen ez hivatása, miután az örszéknek mind alkotását, mind eljárását a hozandó törvény fogja szabályozni; s így mind az örszék pártoskodása, mind a kormány befolyása ellen törvényzerűleg intézkedhetni; mi ezen túl van, már a törvényhozás hatalmán kívül fekszik. Ha az örszék igen rövid ideig tart, lehet annak együttmaradását a szükséghez alkalmazva meghosszabítani. Mindezeknél fogva a javaslatot in practicum tartja s azt nem pártolhatja. — Ezen egy felső megye követe felette esodálkozék, miután Európának minden alkotmányos nemzeténél maga az országgyűlés verificálja a választásokat. — Nem így vélekedék egy Ausztria határszéle melletti megye követe: Bármiképen csodálkozék B. érdemes követe K. követének azon állításán, hogy az indítvány in practicum, ez mégis honi viszonyaink miatt tagadhatlan; mert nem felejtkezhetünk meg arról, hogy Angol- és Francia honnak példája viszonyainkba nem illik; hogy mindazon nemzeteknél, hol a képviselőnek választása felett a parlament ítél, tisztán képviselői rendszer áll fen; ott a választók vagyis a nép azon része, mely birtok nagysága vagy census által a választásra jogosítva van, egyedül a végrehajtó hatalom rendelkezésére jő össze, és nem tanácskozhatik; követet választ, de annak utasítást nem ad, hanem mihelyt a választást bevégezte, eloszlik és polgári élete megszűnik. Természetes tehát, hogy azon esetre, ha a választás rosszul történik, kell orvosás, kell mód, hogyan lehessen a bajon segíteni. A végrehajtó hatalom kezébe a bíraskodást adni nem lehetett, mert általa ez a szabadság kárával nyerhetne tulnyomóságot: kelle tehát a választási bíraskodást az összes képviselőre bízni, — nálunk más viszonyok vannak; mi folyást működő, magát kormányzó, és politiai életét szakadallan folytató törv. hatóságoknak nem annyira képviselői mint utasítással ellátott követei vagyunk. Itt tehát csak az a kellék, hogy a többség küldje a követet, és azon körülményt, vajjon ez ugy van-e? csak maga a folyást működő megye képes megítélni, mely azon követet, kinek nincs többsége, a legelső gyűlésből visszahatja. Más bíróra tehát szükség nincs. Sokat hallottam ma is itt a megyék hatalmát említeni; némelylek attól tartanak, hogy a schweitzeri cantonok gyűlésének elágozó képét idézhetik elő hazánkban; mások azt gondolják, hogy a megyék hatalma

mellett kormányozni sem lehet célszerűen. Megvallom, a kérdéssel tisztában vagyok, és azt hiszem, hogy hazai törvényeink adnak a végrehajtó hatalomnak e részben is elég tért és alkalmat; ha ezt használni akarja is, tudja is: elég befolyása leendő, hogy boldogíthassa a nemzetet. Én a megyéket jobban megszorítani nem akarom, mert ezeket legsikeresebb ellenszernek tartom, kivált erős kormány mellett, a burokracia visszaélései ellen. Én tehát az indítványt annál kevésbé fogadom el, mert azt hiszem, az alatt más czél lappang, az t. i. hogy a megyék autonómiaja esonkittassék. Nem felejtém el, hogy az országgyűlés elején a verificatio kérdésében, miután több érdemes követ nézetének engedünk, utóbb a határozatban azon szót „ozuttal”, reánk erőszakolták; én hiában a virágot el nem fogadom, mert a tövist, mely alatta rejlik, jól látom. Cs. érdemes követe attól fél, hogy az örszéknek a kormány nyerhet tulnyomó befolyást és veszélyeztetheti a szabad választást. Ha én erről meggyőződném, ugy azonnal vele szavaznék; de én azt hiszem, ha a kormány hatalmas és erős leendő, ugy az országgyűlésen is szerezhet magának többséget és tulnyomó hatalmat, pedig könnyebben, mint 52 megyében; és ez azon ok, mely miatt nem pártolhatom a megyék hatalmának bár hol leendő centralisatióját. Előhozza az érdemes követ a pest-megyei esetet, midőn annak követje eltiltatott. Ez megvallom, nem jól történt; de illy visszaélés történelhetik akkor is, ha a cs-i indítvány elfogadtatik, és ha lesz olly eset — akár mellyik rendszer mellett történjék is az — én is kívánni fogom az orvosást. Sokalja továbbá az érdemes követ a két bíróságot, mivel, ugymond, a választás alatt az örszék után a törvényszék ítélend; s mégis midőn a vétkes csábítás megbüntetésére ezeket fenhagyja, egyszersmind egy harmadik bírót akar felállítani, t. i. az országgyűlést, mely mint országos ülés már természeténél fogva (és itt nem szólok magáról a magyar országgyűléstről, hanem értem az angol és francia, ugy egyéb kamarákat is) legroszabb bíró szokott lenni, mi igen természetes, miután ezek mind a népgyűlések típusát viselik, hol a tagok politiai pártokra oszlanak el, és ezeknek érdekében ítélnek. De menjünk vissza az indítvány practicabilitására: miképen fog az gyakorlatban állani, ha a követválasztás alatt elkövetelt vétkes csábításokért és vesztegetésekért az örszék vagy törvényszék a követet büntetésre ítéli, az országgyűlés ellenben a választást helyesli? vagy megfordítva. Ebből új surlódás fog támadni és pedig az országgyűlés és a törvényhatóságok között, mit elkerülni kötelesek. Én tehát sem a cs-i indítványt sem a p-i módosítást, mely szerint a csabító követnek kiesapongásai nem volnának ugy büntetve, mint a csabító tisztviselőké, el nem fogadhatom, hanem utasítom szerint is a kerületi választmány szerkezetét pártolom. — Utána egy kárpátmelléki követ nyilatkozott. A szóló mindenekelőtt arra emlékezteti az indítványozó követet, hogy midőn az országgyűlés elején azon indítványát tette, miszerint a követi kar saját testületének tagjai felől tulajdon választás által szerezzen magának hivatalos tudomást, neveztessek tehát néhány tag, kiknek a követek megbízó leveleiket bemutatassák és kik azokat elfogadván, a képviselő testület tagjairól a RR-nek tegyenek jelentést: ugyan ő világosan kimondotta, hogy ezáltal sem a megyék hatóságát és a követek és küldők közti viszonyt megilletni, sem azon verificationalis biztalmánynak a credentialisok érvényességének vizsgálatára jogot tulajdonítani legkevésbé nem akar, általában semmi új jogot a követi testületnek ezáltal nem követel, hanem csak azt akarja, hogy a mely gyakorlatnak ekkor egyedül a királyi személynek volt organuma, annak jóevődében ezen választmány tétessék organumává. Tehát akkor bírálattól szó sem volt, sőt a verificatio neve is visszautasított és ezen okoknak köszönheti indítványának elfogadását. Jött a fehér petitió, és már azon alkalommal azt mondták, hogy a követválasztás érvényessége iránt ítéletet hozni nem akarnak ugyan, de miután az eljárás tekintetében olly sérelmek jöttek közbe, mellyek a választók bizonyos töredékét abban gátolták, hogy akaratukat önhatóságilag kinyilatkoztathassák és mellyek, állítólag, magát a megyei testület szerkezetét alapjában sértették meg; felírást határoztak, mellyben kir. biztos kiküldését szorgalmazván, az investigationalis irományok közlését is sürgették, hogy a bepanaszolt erösök felett ítélhessenek. Jött később a turpolyai petitió és akkor megint egy lépéssel tovább menvén, az illető felírásban már magának a választásnak érvényességét vették kétségbe. Tanácskozásunk alá került ezután a megyei választásokról szóló törvényjavaslat és már most mintegy vágtatva előre nem gondolván, hogy municipalis szerkezetünk e tekintetben egészen eltér az europai statutan alapjától. A szóló azon ellenokokat, mellyeket a kérdésnek első megindítása alkalmával elősorolt, ismételni nem kívánja; de most is azon meggyőződésben van, hogy azon örszék vagy közgyűlés, mely az alispán, szbiró, adószedők törvényesü választása felett ítél, azon követnek választása felett is bátran

ítélhet, kit a megye fizet, kinek utasítást küld, ki parancsait teljesíteni köteles. Cs. m. köv. a visszahivatási jogot megtartani kívánja s e tekintetben különbséget tesz ezen jog és a választási megsemmisítés között; mert, ugymond, amaz a bizodalom megszüntetésének, ez a formák sértésének eredménye. A szóló ezen különbséget kétségbe nem hozza, de napirenden levő kérdésre alkalmaztatni nem tudja, miután a megvesztegetés a választás benső érvényességét, nem pedig a formákat sértendő. Cs. köv. a kormány befolyását távolítani akarja. Megengedvén részéről, de meggyőződve nem levén, hogy a kormánynak az örszékre nagyobb befolyása leendő, mint az országgyűlésre: mit használ ezen befolyás, ha a megye ugyanazon követet visszahatja vagy megint elválaszthatja, sőt akkor ezen követet teremben megjeleni fog a diadal érzésével; de miután az országgyűlés reá süté a szegény bélyegét, milly viszonyokban fog állani ezen újválasztott követet testület azon tagjaival, kik őt vádakkal terhelték? Ugy van; Cs. indítványa szerint ezen tábla a követek erkölcsisége, becsülete felett fog ítélni; ezen tan pedig a szabad választás eszméjével össze nem fér, mellynek czélja nem más, mint a közvélemény uralkodásának megállapítása, annak tolmácsai által történt szabad választás által; ezen tolmácsok a választók. Ha az országgyűlést ezen hatalommal felruhazzák, e tábla többsége oda erőteheti a megyéket, hogy csak olly férfiakat válasszanak, kik az itteni többség által képviselt elvek tanítványai, és így saját tagjai választását korlátozzák; ha pedig a hozott végzés csak felfüggesztő, és a választók mindannyiszor ugyanazon követet viszaküldhetik: az összeütközés a megyei és törvényhozói hatalom közt előrelátható. Cs. követe a megvesztegetést akadályoztatni kívánja, annak megbírást a táblára bízván; ha azonban bírák lenni akarunk, akkor lehetőséget is kell teremteni, miszerint a törvényt a tettek alkalmazhassuk. De milly adatok szerint akar ítélni Cs. követe? A pártok által beadandó petitió nem elegendő, mert az ellenfél is ki kell hallgatni, azaz magát a megyét, mely a megvesztegetett választás bűnével terheltetik; de a megye által előadandó adatoknak teljes hitelt mindaddig adni nem lehet, míg valóságáról e tábla meg nem győződik. Mi által szerezheti ezen meggyőződést? Részrehajlatlan nyomozás által, mellyet a megyei pártok küzdései között egyedül saját tagjaira bízna; de akkor ha csak négy, öt megyében nyomozni kellene, több megyék képviselőitől, kiknek a helyszíntre menni kellene, megfosztatnának. A szóló továbbá az utasításokat emlegetvén, mellyek folytán utóljára is 52 megye ítélne a választások felett, azt látja, hogy ezen indítvány a választási szabadság mostani conservatív formáit, mellyeket eddig olly feltékenyen őriztünk, megtámadja, hogy azon biztosság horgonyát kiszakítja, mely a pártok küzdéseinek hullámai ellen ekkor védte a követet és mármár kettőtörné azon salvus conductust, mellynek szárnyai alatt majd holnap őtalmat hasztalan keresni akarnánk; s így az indítványt el nem fogadja. — Az indítványozó követ erre újra kifejtvén indítványát, leginkább azon kifejtését, hogy indítványa alatt más valami „lappang”, méltatlan gyanúsításnak nevezé, miután az ő keblében soha semmi sem lappangott. Olly hazában, hol nincs más a kormány befolyása ellenében, mint a követek táblája, a szóló nem gondolná magát érdemesnek e hely elfoglalására, ha keblében valami lappanghatna. A megyék hatalmát és visszahivatási jogát sértetlenül fen akarja tartani s csak a kormány befolyásától megóni a követválasztásokat. Egy megyében két bíróság nem egyéb tökéletes anomaliánál. Hogy e tábla bíraskodása könnyen pártoskodásra adhatna alkalmat, mint Sz. megye követe állítja, tagadja a szónok, s kérdi: milly fogalma legyen az érdemes követnek a tábla jelleméről? Ha a megyei tisztviselő választásánál büntetések nem szabattak volna, a szónok soha követek iránt indítványt nem teendett. Kérte végre az ellenvélemény urakat, hogy valamint ő soha senkit nem gyanúsít, ugy őt is kiméjék meg azon gyanúsítástól, mintha ő a megyék hatalmát gyengíteni akarná. — Az előtte szólott követnek ez érkekenységén igen örül egy más megye követe, minthogy talán az érdemes követ, ki ritkán szólalt fel még ez országgyűlésen a nélkül, hogy elleneit nem gyanúsította volna, talán jóevődében e hibától ovakodni fog. — Történetek még mindkét részről vádák, szemrehányások, mentegések; ezeket azonban mellőzvé, csak még egy követnek következő előadásával rekesztjük be ezen igen érdekes ülés részleteit: A mi Cs. és S. megyék érd. követe közt mintegy személyes discussio tárgyává vált, abban beleszólni feleslegesnek tartom részéről, tudván, hogy az érdemes követek mindegyike meg fog magáért felelni; a mennyire azonban a mondotlak az itteni szólásszabadsággal némi viszonyban volnának, szabad legyen megjegyezsem, mikint néha a debattok hevesességének is kell valamit elnézni; és ha minden kifejezéseinket itt latolni kellene, előbb mintsem kimondjuk, ugy jelen tanácskozási szokás szerint a szabad szó gyakran igenis korlátoztatnék. Hogy pedig Cs. követeinek a kifejezés, mellyel magát gyanúsítottak vélte, nem tetszett, azt igen elhiszem, mert higye meg, bizony nekem sem esett jól, midőn utasításomnál

fogva felhozott kérdések vitásánál „köpönyegeket, olvasztó szeleket, kormányönkény pártolását” emlegette. Boszankodva panaszkodott Cs. követe, mikint illy nagy fontosságú kérdést olly felszínű okkal elvetni akarni, hogy t. i. inpracticabilis, nem méltányos. Én fontosabb okot annál, hogy valamely törvénytől bebizonyodik, hogy az inpracticabilis azaz a gyakorlati életbe át nem vihető, nem ismerem, mert az illy törvény már magában hordja a rideg meddőséget és abból semmi jó a társas életre nem következhetik, hogy pedig a tett indítvány törvényesítve inpracticabilis lenne, azt merem állítani; mert abból, hogy Francia- Angol és egyéb országokban a képviselők választási érvényességök felett az illető parlament itél, még nem következik, hogy hát nálunk is a mi viszonyaink közt is practicabilis lenne illy törvény. Sokszor meg volt már mondva, hogy nálunk nincsenek teljeshatalmu képviselők, mert mi megbízott követek vagyunk, kiket utasítás szabályoz és kiknek tettei felett egy municipalitás, melly állandó hatalom, örökös és számot kér. Ugyan mikint itélhetne illy nem szabad, hanem megkötött testület bíróság valamely ügyben, mikor egy agitáló körlevél az uralkodó párt szellemében kibocsátva, többséget szerezhetne utasítások által e vagy ama választás megsemmisítésére. Cs. követe azt mondja, hogy a pártfelekezesség ellen: az országgyűlésen panaszkodni nem lehet, mert hiszen minden választmányokba az ellenvéleményekből vesznek be. Ezt ugyan állítani nem merném, mert ha bevesznek is egykettőt, a végett, hogy tájékozni tudják magokat; azonban vannak olyanok, kik iránt az uralkodó párt már a diaeta eleje óta kimondta az anathematá csupán pártfelekezettől. Ez azonban így van minden constitutionalis országban és pártok nélkül — nemesebb értelemben véve — nincs constitutionalis élet, és a többségben én mindig a constitutionalis elvet tisztelem. Egyébiránt tagadni nem lehet, hogy hazánk ügyei kifejtésében fáradozó többféle színezetűek törekedések céljában két nagy felekezetre oszlanak, egyik rész a centralisatio, a másik az eddigi municipalismus barátja; az egyik az erőt egyesíthetős kedvéért centralisálni akarja a megyei szabadságok megszorításával is, a másik a megye életét tisztítani, de még inkább erősíteni akarja. A különbség köztök igen természetes; az első Europa civilisált népeire nézve, bámulják kifejlődésük magas fokát, mellyre őket a centralisált hatalom felvitte; az utóbbiak visszatekintenek hazánk lefolyt viharos 800 éveire, és féltékenyen ragaszkodnak a helyhatósági rendszerhez, melly nemzetünk szabadságát a legmostohább körülmények közt, csupa absolut kormányok közepett, meg tudta tartani. 'S e két nézetűek küzdése nagy lesz és erős; nem egy nap vagy év, de évtizedek fogják a kétes kérdést eldönteni. Akármelyik részé legyen azonban a győzelem annyi mindig igaz marad, hogy vannak intézmények e honban, mellyeket részletesen változtatni nem lehet. Illyen a most előtűnk vitatott kérdés; lehet hogy eljő az idő mellyben a követválasztási mód és a felelti bíróságok meg fognak változni káros hatással; de addig, míg e helyen utasításokkal kötött mandatarikusok ülnek, addig reájok a választási felelti ítéleteket nem bizhatni. Lehet, hogy a megyék hatalma fog korlátoztatni; de addig, míg a végrehajtó hatalom felelet nélkül működik, minden illy korlátozás szabadságink rovására történendék csak; szóval míg feleltős kormányunk nem lesz, addig én a municipalitásokat tekintem constitutionalis állásunk egyedüli garantiájának; a dió héját feltörni nem akarom, hogy más vegye ki annak magvát.

Közöljük szinte a „Hírnök” után a városok elrendezése körül a nmgv FÖRRK tábláján folyt, 's a második viszonozatnak alapul szolgáló tanácskozásonak befejezését, mindennek előtt a végzésekre nézve a közelebbi számainkban adandó főrendi válaszra utasítjuk az olvasót, a vitakozásokból pedig két előadást emelünk ki, először a statutumok és consuetudo, másodsor a polgári qualificatiók és a census tárgyaiban. Az első tárgyat egy mságos báró 's főispán így fejtegeté: Nem mellőzhetem, hogy azon, nézetem szerint legalább igen hiányos és alaptalan okoskodásokra, mellyel a törvényes gyakorlatra nézve élnek, ki ne mondjam észrevételeim. Amélt. FÖRR. az 51ik §ban a törvényes gyakorlatot is megemlíteni kívánják, a t. RR. ellenben az 51. §. szerkezetét épségben kívánják megtartani, mivel mondják, a törvényes gyakorlatnak általános megemlézése magának a törvényes alkalmazását olly sokféle nehézségekkel terhelné, mellyek miatt a törvényes gyakorlat határozatlansága a városok és felsőbb kormányzások között összeütözközésre szolgáltatna alkalmat. Megvallom, hogy ha a törvényes gyakorlatnak, mellyet Verböczy consuetudonak nevez, folytonosnak kell lenni, mint ez a prologialis 10ik czimben előadott, ugy a törvényes gyakorlat, a consuetudo határozatlan nem lehet; mihelyt ezen tulajdona nincs, megszűnik törvényes consuetudo lenni, melly mint tudjuk, sok helyzetben a valóságos törvényt is pótolja. És így a törvényes gyakorlatnak határozatlansága elő nem jöhetvén, a t. RRnek ezen alapra épített okoskodása meg nem

áll. Azt mondják továbbá a t. RR., hogy a törvényes gyakorlatnak legerősebb alapja a szabály. Azt hiszem, hogy a consuetudonak legmegkívántatottabb tulajdona, hogy irásba foglalva ne legyen; mert mihelyt irásba foglalatik, vagy statutummá vagy törvényvé válik, és így azon consuetudo, mint millyennek lenni kell, melly törvényes erővel bír, szabályon nem alapulhat; és így e részben sem áll a t. RR. okoskodása. Továbbá a t. RR. ellenmondást találnak a méltóságos FÖRR. azon állításában, hogy előbbi szabályt későbbi szabálylyal megváltoztatni vagy megszüntetni lehet. Megengedem, hogy ez ellenmondást foglalva magában, ha meg lehetne engedni, hogy a consuetudonak szabályon lehet alapulnia; de e részben a t. RRnek okoskodása többet próbál mint a mennyire szükség volna. Mert azt hiszem, mint előbb is mondtam, a consuetudonak megvannak törvényes tulajdonai és, e részben nem elég azon definitió, mellyet a t. Rendek adnak, hogy folytonos tények teszik a consuetudót, mert ez csak egy része a consuetudónak, mert Verböczy nyilván mondja: a consuetudónak rationabilisnak kell lenni, és a consensus populinak kell hozzá járulnia; nemkülönbön praescriptának kell lenni, és sok polgári dolgokban 10 divinumokra nézve 40 év határozatlik meg, és így a t. RR. fogyasztatosan adják elő a consuetudónak definitióját. Csodálom, hogy a t. RR. a consuetudóval vagyis törvényes gyakorlattal olly könnyen akarnak bánni és a törvényhozásból olly könnyen ki akarják szorítani; mert ha valamely nemzetnek érdekében van a gyakorlatnak szentségét fentartani, ugy bizonyosan nekünk magyaroknak áll az érdekünkben. Mert, ha itt annak ideje volna, és a m. FÖRR. nem unnák a hoszasabb előadást, képes volnék megmutatni azt, hogy legsarkalatosb jogaink szokáson épülnek; így például törvényhozási szerkezetünk többnyire szokáson alapul; de kivált a municipiumoknak erőteljes működése többnyire gyakorlaton alapul; mert a közgyűlések jegyzőkönyveinek meghitelesítésére, a tisztújítások tartására nincs törvény, és a municipiumoknak azon fő előjoga sincs törvényben, hogy vis inertiae gyakorolhatja, függőben hagyhatja azt, mit ő Felsőge rendelt és más okok előadásával, felírásai által más intézkedésre bírassa, nincsen törvényben. De az sincs a törvényben, hogy a municipiumok két követet utasítással ellátva küldjenek, és megtörténnek mindezek, mert consuetudón alapulnak. Éntehát igen csodálkozom, hogy a t. RR. a törvényes gyakorlatnak megemléstől miért fáznak, miután látják, hogy sok előjoguk egyenesen consuetudon alapul, millyen például: az utasítások kérdése, a ker. tanácskozások 'stb. Azonban azon okok megczáfolása, vagy hogy ne gondolják, a t. RR., mintha azon okok birták volna arra a m. FÖRRket, hogy elálljanak előbbi végzéseiktől: azt javasolnám a m. FÖRRnek, hogy ezen szónak beszövéstől, törvényes gyakorlat, álljanak el, azért, mert most a városoknak elrendezéséről kimerítő törvény lévén ezen a „törvényes gyakorlat” a városokban alig fordulhat elő. Elállhatnának pedig a m. FÖRR. annyival inkább, miután ha csakugyan azon eset fordulna elő, hogy törvényes gyakorlat ellenszabályt határozná, a város hatalmában lesz a Hótanácsnak új szabályát jóvá nem hagyni és életbe nem léptetni. — A második tárgyról azon m. gr. és főispáni helyettes, kinek e körül indítványa első alkalomkor többséget nyert, így nyilatkozik a RR. izenetét czáfolólag: A t. RR. 4 ellenokot hoznak fel; először azt mondják, hogy az állomány, közjogokat senkitől más mellékes státus-telketnél fogva meg nem tagadhat. Mellözve, hogy a RR. azon állítás bebizonyítására, miszerint egy határozott értékű birtok kimutatására a statusra nézve miért mellékes, miért pedig nem főtekinet? egy okot sem hoznak fel — azt jegyzem meg, hogy a t. KK. és RRnek azon elvében, miszerint „mellékes státus-nézeteknél fogva senkit polg. jogokból kizárni nem lehet” megegyezem ugyan; de ezen elv alkalmazására nézve, hogy egy biztos és határozott értékű birtoknak kimutatása a statusnak csak mellékes tekintete lehet, a t. KK. és RRket kezem foghatok; mert igaz marad, hogy határozott és biztos értékű birtok és így erős érdek jobban és erősebben köti a polgárt honához, mint a szinlett és illusorius, vagy a semmihez közel álló vagyon. Igaz marad hogy egy olly erős érdek a polgári képességnek egyik lényeges tényezője, mit Európának majd minden civilisált nemzete elismer. Mindenütt, hol census van, az nem szinlett, hanem biztos állandó mennyiségű birtokon alapszik, mert egy biztos birtok értéke a hon kifejlődésétől és elömeneteltől annyira feltételeztetik, hogy azzal egyiránt növekszik, egyiránt le is száll, és így egy biztos birtok kimutatása nem mellékes hanem főtekinete a statusnak. Mivel pedig a t. RR. azt mondják, hogy mellékes tekintetnél fogva nem lehet kizárni senkit a polg. jogok gyakorlatából: hallgatólág elismerik, hogy fő tekintet miatt lehet. Ha csekély vagyonnal bíró emberek polgári jogok gyakorlatával felruházatlanok, akkor igen természetes, hogy a földbirtokon tulajdonoságot fognak gyakorolni, és ez által a földbirtok végre nullificáltatni fog. Nem mondom ezáltal azt, hogy a birtoktalan embert érdeke a honhoz szintugy nem kötheti, mint a birtokost; nem is akarom a fentebbiekből azt kihuzni, hogy az, ki birtoktalan, nem

lehetne kitűnő tehetségű és jellemű, de tudva van, hogy a polgári társaság minden embertől, ki abba lép, bizonyos áldozatokat kíván, és én nem mondom, hogy ezen áldozat egyesekre nézve nem fájdalmas és sújtó; de kérdelem: akkor, midőn az egyesek érdeke a közérdekkel ellentétben áll, a személyes érdekek nem kell-e háttérbe vonulni? — és bár milly sajnós legyen is a veszteség, azt minden egyes polgárnak a közérdek tekintetéből tűrnie polgári kötelessége? De nincs is itt arról szó, hogy valaki a szegénységét valami szegényítőnek tartani elég szivtelen legyen, sőt azt hiszem, ha mindaz, kinek az emberiségéről magas felfogása és szive helyén van, a szegényt tisztelet tárgyának már csak azért is fogja tartani, mivel az illy ember, noha szegény, kénytelen áldozatot a statusnak hozni a közérdek tekintetéből, és azért igényelheti mind a status figyelmét, gondosságát, mind egyesek köztiszteletét; mert ellenkező esetben az olly status sem biztos, állandó, jövődöre számot nem tarthatna, sem pedig az egyesek a jobblétek azon fokára, mellyre őket kedvező körülmények helyezék, érdemesekek nem volnának. A t. RR. a pénzaristocrátiát is említi. Nem tagadom, hogy a pénzaristocrátiának is vannak káros következtései valamint minden emberi institutióknak, és lehetnek árnyékoldalai; de azt tartom, hogy ezek csak akkor lehetnek, ha a status ezen káros következtések ellen minden érdekeknek ótalma alá vétele által magát nem biztosítja. Látjuk, hogy a folyam, ha módja van, medréből kitűnő s özönével mindent elpusztít; de ha partjai erősek, a folyót medréből kicsapni nem engedendik, 's akkor erős folyása csak üdvös és hasznok lesz. Én egyáltalában a pénzaristocrátiának rosz következtései ellen a garantiát nem találok a jogok egyenlőségében, mert azoknak egyformasága csak ideiglenes lehet, és épen annál fogva elegendő garantiát nem nyújthat, hanem általában ezen garantiát a polgári jogok élvezéséhez vezető utak és módok biztosításában találok. A második ok, melly által a t. RR. elveiket ostromolják az: hogy a középsorsu polgárok, kiket ok polgári jogokban részesíteni kívánnak, bármi számosak, mindenkor és mindenütt a rend baráti voltak. Ez meglehet, és bizonyos körülmények közt áll az, hogy a közép sorsuakban a rend iránti biztositókot feltalálni lehet; de itt csak azon megjegyzést teszem, hogy a t. RR. teljességgel nem a középsorsuakat veszik figyelembe, miután olly csekély, vagy ugyszólván semmi qualificatiót állítottak fel, melly által épen a középrend befolyása fog nullificáltatni, nagyobb lévén a csekélyebb vagyonnal bíróknak száma. A 3ik ok, mellyet a t. RR. elénkbe terjesztenek: „hogy azoknak, kik kisebb értékkel bírnak, ámbár szám szerint kevesebbet koczkaztatnak, a rend felbomlása esetében aránylag mégis lehető veszteségük szinte olly érezhető, mint a nagy birtokosoknak a számszerinti nagyobb veszteség lenne.” Meglehet, hogy a pillanatnyi veszteséget épen úgy érzi a szegény, mint a gazdag; de vegyük fel a történet évrázait, mellyek azt mutatják, hogy az olly rendkívüli szomorú esetekben a „status quo”-nak szerepei többnyire felszereltetnek, és tudjuk, kik szoktak az olly cambiationak reménylhető hasznáiban részesülni. A 4ik ok, mellyet a RR. előadnak az: mivel Magyarországon képviseleti rendszer eddig nem létezik, sőt a köztanácskozásokban a személyes részvét elve számadok óta divatozik, ettől a képviseleti rendszer behozásának első alkalmával olly kevéssé, a mennyire csak lehet, eltérni célszerűnek és az ország rendszerével inkább megegyezőnek vélik. A megyékről a városokra következést vonni nem igen lehet; mert a megyékben csak egy osztály t. i. a nemesség létezik, mellynek nagy része távol lakik a praetorialis háztól, vagy ha közel lakik, de mivel leginkább földmiveléssel foglalkodik, a közügyekben részt nem vesz, kivéve a tiszt- vagy követ-választásban, többnyire valamely pártfőnök által felszólítva. De másképp áll a dolog a városokra nézve, hol nemesekek, gyárosok, mesteremberek, kézművesek és olyanok vannak, kiknek módjuk és idejük van a közdolgokban részt venni, kik egy helyben összpontosulnak. Olly qualificatio mellett tehát, millyent a t. RR. felállítanak, milly elem fogna a városokból emanálni, 's működéseiknek mik leendnének következtései, azt halandó előre kiszámítani nem képes; és e tekintetből a statusnak egy új és pedig olly institutióknak, mellynél minden biztos előzmények hiányával van, létrehozásában kétszeresen ovatosnak kell lenni, mert polgári jogokat megadni vagy terjesztetni könnyű, de az adottakat megszorítani vagy visszahuzni vajmi nehéz, sőt néha lehetetlen.

Csatolmányul.

Válasza a m. FÖRRnek a t. KK. és RRhez a vallásbeli sulyoknak és nehézségeknek a mult országgyűlésről fentartott pontjai tárgyában közölt üzenetre. (Vége) — A IX. pont alatt foglalt azon kívánatra azonban a t. KK. és RRnek, hogy olly esetben, midőn a vegyes házasságokban élő felek ágytól és asztaltól örökre elválasztatnak, az evang. férjnek az új házasság szabadságában álljon, a m. FÖRR. a már nyilvánított nézeteiknél fogva, különösen pedig azon okból, mert e kívánat a házassági kötést, mellynek üntermészeténél fogva a házastársak közt egyenlőnek, mind két félt egyiránt

kötelezőnek kell lenni, a cath. fél jogsérelmével egyetlenné tevén, számtalan vegyes vallású családok házi békéjét és nyugalmat fogná veszélyeztetni, de a vegyes házasságoknak is legghatóság akadályul fogna szolgálhatni — ezáltal sem járulhatnak.

Nem is oszthatják a m. FÖRR. a t. KK. és RRnek azon vélekedését, hogy a vegyes házasságokban a házas feleknek ágytól és asztaltól örökös elváltása esetében az egy-másiránti köteletség megszűnjen, a kötést egyetlenné épen az teszi, ha a házastársak egyike öntörvényein túl köteleztetik; mert az ágytól és asztaltól örökös elváltás után is a cath. félnek fenmarad azon joga, hogy férjével kiengesztelődjék, és házassági életét vele ismét folytassa, mely joga férjének új házasságra léphetése esetében nyilván megsértenék; nem is abban helyezik a m. FÖRR. a vegyes házasságokban a kölcsönösséget, hogy mindenik félre nézve a házasság érvényessége kineknek önvallásos törvényei szempontjából tekintessék, hanem a házastársaknak egymásközti viszonyaik egyformaságában; 's nézetük szerint épen az sértene a viszonzóságot, a mi ezen tekintetben egyik félre nézve örökös lekötélést húzna, a másikat esküdt ígérete ellenére is a teljes elváltásra jogosítaná, és neki talán alkalmat nyújtana, hogy indulatival a házasság szent körén túl csaponghatva, 's ekkor a házassági békét szándékosan is megzavarhatva, magát a másik félnek kötve maradására mellett a házassági kötés alól felszabadíthassa. Egyébiránt is az evangélikus férjnek szabadságában állván, hogy magát kath. hitestársával örök házasságra lekösse, nem lehet annak részéről a jog megsértve, ki arról önként lemondott.

Nem is tartják ezáltal sem a m. FÖRR. alaptalannak azon máskor fölhozott észrevételeket, hogy a vegyes házasságbeli válóperekben törvényszerint eljáró szentszéki bíróságot önnönelvi elleni ítélethez kényyszeríteni, ítéleteiket tartalmukon túl terjeszteni nem lehet; mert ezzel a m. FÖRR. nem azt állították, hogy a bíró nem a fenálló törvények szerint tartoznék ítéletet hozni, hanem hogy ezen vegyes házassági pereknek a kath. szentszékek levén bírái, 's törvényeink — nevezetesen az 1567ki 26. t. cikkkel fogva — az egyházi szabályok szerint minden házasságot felbontatlannak tekintenek, kivánni tőlük nem lehet, hogy a házassági kötés ugyanazon egy perben, ugyanazon okfölből egyik félre nézve felbontatlannak, a másikra nézve pedig felbontatlannak nyilvánítsák.

Ezeknél fogva tehát a m. FÖRR. a t. KK. és RRnek e részbeni javaslatára továbbá sem hajolhatván, a t. KK. és RRket bizalmasan felszólítják, hogy a mint azt a mult országgyűlésen önként tevők vala, ebbeli kívánatokról lemondani szíveskedjenek.

A mi továbbá az evangélikusokat a kapcsolt részekből kizáró törvénynek kívánt megszüntetését tárgyalja: a m. FÖRR. azon gyámokokra, mellyekkel a t. KK. és RR. ezen kívánatukat a józan politika, méltányosság és felvilágosodott szándék kívánata tekintetéből istápolják, ezáltal sem kívánunk kiterjeszkedni: a felhozott kívánatot egyedül csak jogszertéségi oldalról tekintve meg kell vallani, hogy a kapcsolt részekből annyi törvényekben kikötött és biztosított jogait önnön meg-egyezésük hozzájárulta nélkül elvonni igazságosnak, de Horvátországnak a t. KK. és RR. ízenetében is megemlített jelen belviszonyaira figyelmeztve, a javasolt törvény megszüntetését, mely a rossz akarattal azon osztályok is, mely az eddigi vizsgálkozásban részt nem vön, felzárására könnyen ürügyül használtathatnék. — Időszerűnek és ohajtott sikert ígérőnek nem tartják; azért e részben a t. KK. és RRket továbbá is arra bizalmasan felszólítani meg nem szűnhetnek, hogy ezen tárggyal a kapcsolt részeknek remélt hozzájárulásától, a mit a m. FÖRR. valamint ohajtanak úgy bizton feltenni hajlandók is — felfüggesztvén, a felhozott kívánatról letenni szíveskedjenek.

A mi pedig a t. KK. és RRnek Pozsega, Verőcze és Szerém vármegyékre nézve tett kijelentését illeti: a m. FÖRR. nek a nélkül, hogy a megyék hova tartozandóságának érdemleges tárgyalásába e helyen ereszkedni kívánnának, meg kell jegyezni, hogy miután az evangélikusokat a kapcsolt részekből kizáró törvény alól Alsó-Tórtországnak egyedül némely helységei vétettek ki, ezen kivételből a törvénynek Alsó-Tórtországnak egyéb részeire való kiterjedése minden törvényes magyarázat szerint önkény; — a m. FÖRR. e nézetből a t. KK. és RRnek nyilvánításában, valamint ezt utóbbi ízenetekben is kifejtették, jelenleg sem osztozhatnak. — Azt azonban ezáltal sem mellőzhetik el, hogy miután az érintett törvényben említett helységek lakosai a törvény hozatala óta, mely őket már ott találta és vallásuk gyakorlásáról biztosította — annyira megszorodtak volna, hogy lakóhelyeiken már többé meg nem férnének, és két illetlen helységben levő három fiók-közsegeket a hívek nagyobb száma miatt anyaegyházakká alakítani szükség volna: a mult országgyűlési felszólítások folytában a t. KK. és RRket azok sorsa iránti részvételre és azoknak az előbocsátottakra nézve teendő észszerű rendelkezés végett az 1791. évi hasonlatosság-nál fogva ő felsége kegyelmébe leendő ajánlásra újabbán is barátságosan fel ne hívják. — Végre

A mi a t. KK. és RRnek azon javaslatát illeti, hogy a vallásbeli kérdéseknek örök időkre megszüntetése végett alkottassék oly törvény, mellyel fogva a különböző vallású keresztényfelekezeten levők és egyházak viszonyaira a teljes egyenlőség és tökéletes viszonzóság szolgáljon sinórmértékül — a m. FÖRR. nek is szinte forrágon ohajtják ugyan, hogy a vallásbeli kérdések a jövőre is a lehetőségig megszüntessenek; úgy vannak azonban meggyőződve, hogy a jelen javaslat által nemcsak hogy a vallásbeli kérdéseknek czélba vett elenyésztetése el nem éretik, de a javaslat általánosságát tekintve ez által inkább a további félremagyarázásokra és ebből származó surlódásokra nyújtatnék alkalom. — Tartván tehát a m. FÖRR. attól, nehogy a t. KK. és RR. által tervezett általános kifejezési törvény tág köre a helyett, hogy a külön-vallású honfiakat megnyugtató, épen tágerelműségében rejlő félremagyarázhatóság miatt újabb

viszállások anyagát szolgáljon, — de ezenfelül, miután a viszonzóság az előfordult valamennyi vallásbeli kérdésnél mindenik saját természetéhez alkalmazva, a t. KK. és RRket meggyőzőleg úgy is tekintetbe vétették, 's azon kérdések, a mennyire közegyesülést nyertek, ő felsége elibe föl is terjesztettek: az érintett javaslatot feleslegesnek, sőt miután minden vallásnak 's egyháznak oly saját jogai is volnának, mellyek egymással az általánosan kimondandó viszonzóság mellett sem közölhetők, kivihetlennék látván. — ezen okokból a t. KK. és RRket bizalmasan felszólítván, hogy attól részükrol is elállani szíveskedjenek.

Egyébiránt nem mellőzhetik elő cs. kir. Főhgsége és a m. FÖRR., hogy valamint ohajtották volna, hogy ha a jelen ízenetben, 's különösen az utolsó javaslat támogatására felhozott okoskodásban foglalt némely kifejezések, mellyek által az első országos rend és a törvényhozó testnek egyik része érzékenyen érintetik, mellőztettek volna: úgy más részről ő cs. kir. Főhgsége és a m. FÖRR. őszintén nyilvánítják, hogy az ízenet sarkán az egyházzrend iránt kijelentettekben teljességgel nem osztozhatnak, meg levén győződve, hogy a magyar clerus a hozandó vallásbeli törvényekre nézve is azt fogja tenni, a mit tőle állása, és a hon egyéb polgáraival közös kötelessége parancsolólag kíván.

Válasza a m. FÖRR. nek a t. KK. és RRhez
a vegyes házasságoktól az egyházi szertartásoknak a magyarországi papság által lett megtagadása tárgyában közölt üzenetre. — Teljes hazafiai készséggel osztoznak ugyan ő cs. kir. Főhgsége és a m. FÖRR. a t. KK. és RRnek törvényszerű gondoskodásában, valahányszor azt a törvényeken sietett sérelem orvoslása és a megsértett törvények szentségének helyreállítása mégkivánják; — azonban a vegyes házasságoktól az egyházi szertartásoknak a magyarországi r. cath. papság által lett megtagadása tárgyában közölt üzenetere a t. KK. és RRnek ki kell jelenteniök, hogy mivel az áldásnak a vegyes házasságoktól megtagadásában törvényszerűt, valamint a nagyváradi deák szertartás volt meggyőződések ismeretes körlevele felett folyt tanácskozás alkalmával a mult országgyűlésen azon okoknál fogva nem láttak, mert az áldás mind általában, mind pedig a házassági kötésnél mint csupán egyházi szertartás, kizárólag az egyház sajátja lévén, a polgári törv. hozzászólás tárgya nem lehet, a mint is az 1791: 26. t. határozottan csak azt rendeli, hogy a vegyes házasságok a cath. lelképásztorok előtt köthessenek; 's ebből a szertartásokra, mellyekrol az egyébkint sem szól, következtetést vonni annál kevesebb lehetne, minthogy a lelképásztor és a szükséges bizonyosság jelenlétében csupán a kölesönös szabad megegyezés kijelentésével kötött házasságok is, a mint a mult országgyűlésről fölterjesztett törvényjavaslat is elismeri, mind egyházi, mind polgári következőkre nézve azon tulajdonokkal bírnak, mellyek egyedül lehetnek és voltak az említett törvénynek czéljai; és végre a vegy. házasságok megáldásában 1791 óta az egyházi rendnél divatozott gyakorlat csupán egyházi szertartásbeli foglatosságot illetvén, azt egy polgári szabály törvényes magyarázatának tekinteni nem lehet: — úgy ezen okok jelenleg az ország primásának és a többi meggyés püspöknek a t. KK. és RR. ízenete szerint is a nagyváradi körlevélhez hasonló körlevelek mellett szinte rendíthetlennül állván, ezeknek nyomán ezen utóbb említett körlevelet is törvénybe ütközönek nem tekinthetik, 's e szerint a t. KK. és RR. e vélekedését nem oszthatván, a t. KK. és RRket a kitűzött sérelmi téren annál kevesebb kiserhetik, minél inkább továbbá is meg vannak győződve, hogy az egyházat önkörében jogaihoz alkalmazott gyakorlatában, mig törvényt nem sért, gátolni, vagy ellene illy esetekben a polgári hatalom részéről kényszerítőleg föllépni törvényesen nem lehet.

Valamint arról sem győződhetnek meg a m. FÖRR., hogy az áldás megtagadása által a vegyes házasságoknak oly akadályok tettenek, mellyek a törvény által tilalmazták; mert egy részről az áldás és szent szertartások nélkül a közelebb mult 3 esztendő alatt kötött házasságoknak több százakra menő száma eléggé bizonyítja, miképen az akadály hathatósan elhárítatik azzal, hogy a vegyes házasságokat a cath. lelkész előlegesen kihirdetvén, közbejövételével érvényessé teszi; más részről az áldás és szent szertartások nem oly természetűek, hogy azokat a polgári hatalom, mint körébe tartozókat, akár közvetlen, akár közvetve, vagyis akadály tekintetéből kényszerítő rendelkezései alá vonhatná.

Nem foglalnak a körlevelek mást magokban, mint azon tanítást, mellyet a vegyes házasságokra nézve nemcsak Magyarországnak, de az egész világnak r. cath. clerusa egyhangulag hirdet, nem terjeszkednek ki semmire, mi a vallásos oktatás és egyházi hatóság határain tulmenne; és midőn illy módon a polgári törvényhozás körébe nem vágván, egyedül egyházi szertartásokról rendelkeznek: nem sértik az azok felől nem intézkedő világi törvényt, jelesen az 1791: 26. t. törv. cikket, mellyre nézve az egyházi rendnél eddig divatozott gyakorlat csupán egy-

házi szertartásbeli foglatosságot illetvén, a polgári szabály törvényes magyarázatának nem tekinthetik.

Nem gyöngítik a tiszta vallásosságot, midőn a vegyes házasságokra nézve, egyetértőleg egy oly hatalommal, nyilatkoznak, mellyet a cath. egyház vallásos ügyeire nézve idegennek tekinteni nem lehet, és csak akkor csonkítottatná a fenálló törvények tisztelete, csak akkor gyöngítettetné a hozandó törvények tekintélye is, ha országgyűlésileg kimondatnék, hogy polgári törvényeink a polgári törvényhozás körén túl a vallásos szertartások rendelkezésébe is bocsátkoznak, és úgy összeütközésbe jönnek a különböző egyházak függetlenségének azon méltó igényleteivel, mellyeket hazánk evang. lakosaira nézve maga az 1791: 26. t. megismert és biztosított, midőn egyházi ügyekben minden más hatalom kizárásával a szükséges intézkedéseket ő reájok hagyta, és nyilván kikötötte, hogy vallásos elveikkel ellenkező cselekedetekre és szertartásokra soha sem kényszeríthetnek. (Vége köv.)

Megyei közlések.

— Ungból. Ungvár május 25. Május 20án kezdett meg évnegyedes közgyűlésünk, 's néhány főkörmányszéki leirat után Arad megyének egy újonnan elküvetelt katonai kihágást tárgyaló sérelmes levele kerülvén szönyegre, a megyei RRk — lévén már követeinknek e tárgyban utasításuk, — az ez iránti törvény alkotásának siettetését tevék kötelezőségekké, 's önmagokéva tevék e sérelmet, midőn az Arad megye részéről az ország rendei elibe fog terjesztetni, követeik által pártoltatni rendelék. — Ezután felolvastott Posega megyének latin szerkezetű levele, mellyet a KK. és RR. határozataikhoz követeink tetségből — mi gyakran ki szokta figyelmeket kerülni — tárgyalás alá sem vevén visszautasítottak, Posega megyét arról értesítendők: miszerint a megyének határozata, melly az országban törvényhatóságokkal kizárólag magyar nyelven levelezést igényel, a magyar nyelv tárgyban érkezett k. k. leirattal egyhangú lévén, — 's azon k. k. leirat második szakasza, melly a kül tartománybeli törvényhatóságok latin nyelven levelezését megengedi Posega megyére, — melly még 1830ik évben általánosan Magyarországhoz tartozó megyének elismértvén, — társországnak nem tekinthetnek, — nem alkalmazhatván, ezután egyedül magyar nyelven szerkeztett leveleik fogadhatatnak el. Ezekután a hamis váltók végtatva haladásának sikeres akadályoztatása indítványoztatván, a KK. és RR. elég biztosítékot láttak azok megállításában, ha hogy az aláírás hitteles személy előtt történendik, 's ennek életbeléptetését követeinknek utasításul adák. Az emancipatio kérdésével foglalkozó Bihar megye levele következtében, követeink az e tárgyban már meglévő utasítás szerinti teendőket tételre utasítottak. — Kassa városának abéli megkereső levele: miszerint Eperjes városában létező e. b. v. törvényszéknek Kassára leendő áttételét, vagy ennek nem sikerülhetése esetében egy hasonlóan ugyanott leendő felállítását szorgalmazza, a megye Rendei által, — kiknek nagyobb része a váltó törvényeséket oly bőségsben fenállását már mostanig is szerfelett elégette, 's leghöbbsen váltának a jelent azon még váltót nem ismert régi szakkal, és örömlenve cserélné fel váltóját egy az 1833, 's 1840ik évi törvények előtti alba optionalissal, nem pártoltatott. — Ezek után az évnegyedes közgyűlési legnyegesb tárgyai, mellyek végeztével a folyamodások szokott részvétlenséggel felolvasása, 's azok feletti intézkedés eléggé igazolák: miként mit más megyék 2 héttig, 's néha hosszabbra is nyuló gyűléseiken szoktak végezni, azt e megye de nem őszes Rendei, mivel a gyűlés másodnapján rendszeren csupa unalomból haza szoktak menni, pár nap alatt futják ált. De nincs köszönet benne! Mert akkor jönnek ám a gyűlési határozatok egymással összeütközésbe; akkor tűnnek ki a magányérdek ott is, hol a közönség java forog kérdésben. Igy alacsonyítottatik a közgyűlés határozatainak méltóságát adó szilárdsága, 's hasonlíthatatik a pénz, 's borért választó jelleméhez, kire méltán illesztett azon mondás: „ha akarom vehes, ha akarom nem.“

— Zólyomból. Május 27én Breznóbányán tartott évnegyedes közgyűlésben előfordult tárgyak közt közfoglalmú leginkább a RRben támadt azon aggodalom, mellyet az országgyűlési tárgyak befejezésének siettetését tárgyaló kir. leirat okozott, meggyőződve, mikép a roppant munkálkodások szombatünnebbek, mintsem az országgyűlést némikép halogatás tekintetében vádolni lehetne; a nemzetiség, vallás, kir. városok ügyét pedig most végsőleg elintéztetni mulhatatlannak tartván, garantiálul kitűzeték, hogy a hadiadó megajánlása kérdését az országgyűlési utasításokat javasoló választmány körülményekhez alkalmazólag tárgyalandván, mig innen tetteles utasítás iránta nem adatik, a követ urak az adó megajánlásába ne bocsátkozzanak, mire a többi megye is felszólítatik. A vegyes házasságból született gyermekek legalább egy kath. keresztiszülő mellőz-

tével, keresztelni vonakodó breznói lelkészt az itélő szent-szék büntetlennek nyilatkoztatta; a megye ezen keresztelést evang. lelkészekre bizza. Pozsega latin levele felbontatlanul visszautasított. A zsidók iránti utolsó törvényt megyénk kénytelen országgyűlésileg értelmezteni, — miután ezek a megye határozata szerint megengedett szabad kereskedési járáskelésben mindenkép akadályoztatnak — holott szerény véleményünk az, hogy a megyének nemcsak a szabad járáskelés iránt intézkedni, de a mennyiben ezen megye bányavárosától távolabb helyeken, u. m. Hajnik, Orsova, Végles, Dobrona 's Pelsőcz városában a szabad lakhatásban gátoltatnának, eltöröltetvén a 7 mföldnyi távolítást szabályozó rendelet, e részben is a törvény kel-lő fogantatását eszközteni kötelességébe tartozott. Jö-vő évnegyedes közgyűlésünk aug 27én leend.

Külföldi hírek.

Ausztria. Bécsből Schönbrunnon át Hütteldorfig légrendszerű vaspálya fog építtetni; a részvények, mely-lyek 10,000 forintra, 's pedig oszthatatlanul, határozat-tak, már el vannak kapva. Oldalpályát is nyerezz ez ut, Maueron keresztül Liesingre, mely ezt a gloggnitzi pá-lyával köténdi össze.

Spanyolország. A 'Catolico' szerint a kormány megnyugtató tudósítást vett Rómából. A legközelebbi pá-pai allocutióban Spanyolország egyházi ügyeiről kegyes említés fog tétetni.

A királyné elutazását illető aggodalmak olly hangon adatnak elő a lapokban, miszerint azokat komolyaknak te-kinthetni. Még a 'Castellano' is, mely még kevéssel ez-előtt minden eféle híreket haszontalan mendemondáknak állított, most aggodalmát fejezi ki eziránt azon hozzáadás-sal, hogy a királyné más tartományokban is használhatna meleg fürdőket, nem épen csak Cataloniában, sőt szük-ség esetén tán még a madridi palotában is. Ez ugyan kissé furcsán hangzik; de igen menthető, miután az cabinet ti-tokteljes téllensége épen semmi életjelenséget nem mutat, 's a rozszakaró suttogásoknak dús tápanyagot nyújt. A 'Tiempo' és 'Heraldo' nagy buzgalommal védik a minisz-teriumot, jelesül igen helyeslik annak abbéli szándékát, hogy az ujan életbe léptetendő polgárórség nem egyszerre 15, hanem csak hat ezer emberből fog alakíttatni, 's pe-dig hű 's szolgálat által edzett katonákból, részint hogy a költség rögtön olly nagygyá ne növekedjék, részint, mivel szükség esetén illy emberekben jobban bízhatni, 's így ök tetemes szolgálatot tehetnek, mint valami ki nem próbált, gyakorlatlan sokaság. A spanyol forradalom még nincs ki-irtva, csak szenderbe merülve, de a polgárórség végkép előlendi e gonosz. Ezekből eléggé gyaníthatni, hogy kor-ránsem telt még meg a keserű serleg, melyet Spanyolhon-nak tán nem sokára ürítnie kellend. — Ellenben a királyné utazását illetőleg a május 16kai 'Gaceta' minden szár-nyaló hirmondákat hamisak 's alaptalanoknak állít, főleg azon hírt, mintha ő felsége Don Carlos fiával fogna talál-kozni, 's mint annak hitvese visszatérni; mert az utazás egyedül a királyné becses egészségének szilárdítását czé-lozza. — Legújabb bayonnei távirói sürgöny szerint a két királyné, 's az infanszó május 20án Barcelonaba elutaz-tak. Narvaez tábornagy kíséri őket.

Az ország finczhelyzetét illetőleg igen sajátne-mű hírek keringnek, mik szerint a kormány országos vagyon-bukást készülné hirdetni, hogy a bonyodalmak kelepczé-jéből kiszabaduljon. Némelly lapok illy gondolat ellen egész komolysággal kikeltek, miután szerintök Spanyolhon bir még annyi segédforrással, hogy hitelét helyreállítsa. A 'Castellano' felszólítja a miniszteriumot: nyilatkoztatni ki, hogy semmi illyes szándékot nem forral. E közben a 'Tiem-po' egy rendelvénnyel megjelenését hirdeti, mely szerint a hadsereg mind gyalogság mind tüzérség tekintetében meg fogna szaporíttatni, noha az ellenzéki lapok illyféle szaporítás ellen teljes erejükből kikelnek, különféle oko-kat, az adó súlyát, a növekvő finczhiányt, 'stb. felhozva.

N. Britannia. A 'M. Post' jó tekintélyre alapult azon hírt közli, hogy Miklós orosz czár többé nem vára-tik Londonba, miután ő felsége a királyné házi körülmé-nyei nem engedik, hogy a czár látogatásának örömet él-vezhesse olly időben, midőn a czár ez utazást tehetné.

A nem hivatalos 'Court Journal' illy értelemben ír: Nem titkolhatni, mikép a kir. háztartás folytonos gazdál-kodási korlátozásai némi aggodalmat sőt elégtelenséget szülnek. Ő felségének 's férjének személyes jövedelmén, 's Albert hg. évi járandóságának, a királyné által neki adott jövedelmes hivatalok által, 10,000 fnt. sterlinggel lett öregbedésén kívül, 's ide nem számítva Cornwall hűség nagy jövedelmét, melyek a Walesi hg. számára folynak be, a parlament 375,000 fnt. sterlingnyi évenkénti ud-varköltséget határozott, hogy a szokásos fényes udvartar-tás fentartassék. Ezen udvartartási költség összege ellen, tudunkra soha senki ki nem kelt; sőt azt hisszük, hogy

a parlament ez összeget, ha kivántatnék, még öregbitni is hajlandó volna. Most pedig a 375,000 fnt. sterlingből évenként 25,000 ft. le fog vonatni. A jövedelmi adó a ta-karékkossági hajlamot még a palotába is becsompezé, mi-nélfogva lovászmestereket, lovászokat, kamra apródokat, belső szolgálókat, 's egyéb arany 's ezüstrostos cselédsé-geket elbocsátottak, hogy e divatossá vált takarékkossági rendszernek megfeleljenek. Ha e 25,000 ft. valóban meg volna takarítva az ország számára, nem igen illenék hoz-zá miatta panaszt emelni; de épen ezen reductiók aligha újabb terhet nem nyomnak a nép vállára. Az elbocsátott udvari szolgálókat nyugdíjazni kell; ám e nyugdíjak nem a megtakarított 25,000 ft. sterlingből fognak fizettetni, ha-nem mint új kiadási rovat felszámíttatni a statuskiadások közt 'stb.

A május 20kai alsóházi ülésben Hume ur kérdést tön, vajjon hajlandó volna-e a kormány a Texas bekebele-zését illető levelezéseket a parlament elé terjeszteni? Mire Peel ezt egyenesen megtagadta, minthogy ő nem tartja követésre méltó politikai példának az egyesült sta-tusok kormányának e tárgyban nyilvánosságát. Ezután Peel több határozatra nézve előadta okadatait, öszhang-zásban a bankügyet illető minapi tervével. Világos, kimerítő előadása, mely az angol bankügynek rövid történetét fog-lalá magában, minden oldalról helyeslésben részesült, 's a határozatok szavazat nélkül lőnek elfogadva, ámbár né-melly egyes pontok ellen kifogásokat tőnek. Így például Stewart ur a miniszteri tervnek azon irányát, miszerint az angolhoni bank az országnak egyedüli jegykibocsátó bank-jává tétessék, lehető körülményekben veszélyesnek talál-ta. Ellenben Baring ur, az előbbi whigpárti finczminisz-ter szerencsét kívánt az országnak, hogy nem csalód-tott abbéli reményében, melyet ő a cabinet változásakor e tekintetben ápolt. — Ezen rendszabályokban a skót és ír-honi bankügy nem érintetik. Azonban Dublinból 60,700 névalírással jegyzett petitio érkezett a parlamenthez, melyben azon kérés foglaltatik, hogy az irlandi bank egyedérségére meg ne ujtassék. — Peelnek e tervét ille-tőleg az angol lapok abban egyeznek, hogy, mit az ember alaposan ért, a felett jól és világosan is tud beszélni; így történt, hogy Peelnek mindkét e tárgy körüli beszéde remeknek ismértetett el általánosán. Mindazáltal az önbí-zakodásnak és tulnyomóságnak azon hangja, mellyel mi-napi beszédében Peel más nemzetgazdákat neveléségek-ké ügykezett tenni, némellyektől nem igen helyeseltetett, 's a 'Times' is, noha a földologra nézve a miniszterrel e-gyetért, ezt több észrevétellel röjja meg. A május 21kei ülésben kijelenté a főminiszter, hogy május 6ka óta, mi-kor t. i. első beszédét tartotta, több hozzáértővel tanács-kozáván nézeteiben még megerősödött, úgy hogy nem lát-ja okát, miért kellene tervében módosításokat tennie. Ez alkalommal tehát némelly specialitásokra tért, 's azokat köztetszéssel fejtegeté.

Az indiai új főkormányzónak, ki nemsokára eluta-zik az igazgatóság fényes bucsulakomát adand; 's a 'Chro-nicle' kárörvendőleg teszi azon észrevételt, hogy majd minő feszes szerepet játszandnak ott a miniszterek, ha a meghívást, mit mellőzniök alig lehet, elfogadják, annál is inkább, mivel évek előtt az Ellenborough lordnak adott bucsulakoma alkalmával ezt Peel a dícséretnek minden el-gondolható nemeivel tetézte.

A hadminiszterre nevezett Freemantle helyébe kincs-tári titkárságra John Young esq. léptetett elő. A cabi-neti ülésel pedig, mellyel Freemantle miniszter ezuttal nem nyert, Granville Somerset lord, Lancaster hűség kancellárja, tiszteltetett meg.

A Haymarket színház igazgatója Webster ur, a leg-jobb társadalmi vigjátékra 500 ft sterling (5000 pgő fnt!) díjt tön ki, mellyel egy hölgy nyert el.

A Texas illető kérdés élénken foglalkodtatja az angol lapokat. A 'Times' a többek közt illyeket mond: Az ame-rikai diplomatia nem igen bibelődik titkos fogásokkal; ő abban helyzi büszkeségét, hogy nyílt szemtelenséggel lé-tesítsen a világ szemeláttára olly rendszabályokat, min-eket a régi modoru legrablóbb természetű 's leglekiismeret-lenobb statusemberek csak legnagyobb titok alá burkoltak volna. Jól megtekintve ez eljárás a legnagyobb szer-rü vesztegesül tünik fel. Az egész okoskodás ebben pon-tosul össze: Rabszolgaság és telekbirtok a déli résznek, kereskedés és piac az északi résznek, — öregbedés az egész uniak; szavazatok Tyler elnökre, 's mindezt meg-nyeritek! Ezenfelül azt röjja meg a 'Times' Tyler üzene-tében, hogy csak úgy hemzseg benne az alaptalan és hibás állítás. — A rabszolgaság elleni társaság gyűlésében is szóba jött e kérdés, melly alkalommal O'Connell illy ész-revételt tön: Texas térnagysága nagyobb mint Francia-országé, 's idővel nagyobb népességet is tartandhat el, mint imez. Ebből kiviláglik milly nagy fontosságu e tar-

tománynak északamerikához csatlakozása a rabszolgatar-tókra nézve.

A 'M. Post' szerint a szász király látogatóul junius elein Angolországba váratik. Mint mondják Angolorszá-gon keresztül körutat teend, 's a walesi és skót bányá-kerületeket is meglátogatja.

A május 24-kei alsóházi ülésben több pótlék költség ajánlatot meg; 35,000 font sterling a rabszolgá-hajókról megmentett négerek tartására, 's 24000 ft a különféle rab-szolgaságirtó biztosokra. A brit consuli hivatalokra 107,300 ft adatott meg nem minden ellenszólás nélkül; 's a lengye-lek gyámolítására 12,000 ft st. szokásos kifakadások köz-ben Oroszországra.

A Sir Hardinge tiszteletere adatott bucsulakoma május 22kén véghezment. miután előbb az udvar előtt, 's azután a directorium tanácsülésében letette esküjét az új indiai fő-kormányzó. A lakoma 150 terítékre volt rendezve; jelen voltak a miniszterek közöttök Peel és Wellington; John Sheppard esq. az igazgatóság elnöke a lakomán is elnökölt, és sok dícséretet monda el az ujon kinevezett főhivatal-nokról, főleg arra czélozván, hogy most főtekinetet érde-mel a békepolitika. Illy értelemben nyilatkozott maga Har-dinge is.

Franciaország. Joinville hg röpírate a csator-nán túl is nagy zajt szült. A jelen idő valóban olly csend-es, hogy mi eseménydusabb napokban alig méltattatott volna figyelemre, most az esemény egy neműl tekintetik. Az angol Presse emlékezik még reá, hogy 1840ben a Napoleon holttestével sz. Ilona szigetéből hazatérő hg, midőn utközben az Angolországgal leendő háborúnak költ-tött híre hozzá eljutott, milly harcúgygyal tevő csata-kész állapotba fegattjait, 's ez oknál fogva a hg röp-íratában is inkább csak a franciaia ellenszenvek angolok el-teni kifolyását akarja látni, mint olly szaktudományos föl-világosítást, melly a franciaia-angol tengeri háborúnak ered-ményeit tárgyalja. A 'M. Chronicle' így nyilatkozik: „Azon üdvös szélcsendbe, melly Franciaország fölött huzamosb idő óta nyugvók, egy bombát vetett Lajos Fülöp egyik fia: a bomba szét pattant, 's a Guizot miniszterium csend-es lakait mozgalomba hozta. Három év óta mindig azon igyekezett Guizot, hogy lecsilapítsa azon politikai forron-gást, melly mindig a tengeri hadkészületek utáni kiabálá-sokban nyilvánult. A miniszteriumra nézve mindig azon kamraülés volt legsúlyosb, mellyben a tengerészeti ja-vaslatok valának vitatva. Ekkor mindenki úgy fölfuvalko-dék parányi létére, mint a béka, 's Sir Charles Napier-nak hitte magát. És most Joinville hg épen ezen Francia-ország tengeri haderejébe szerelmes pártot igyekszik föl-bátorítani. A Times udvariab, de szinte sajnálja, hogy Joinville hg az eszelős hadsürgető-pártnak iratával buz-dítására van.

Az oktatási törvény végre a máj. 27kei ülés után a pairkamrában elfogadtatott 136 szavazat között 51 ta-gadó lévén.

A 77 éves Laffitte május 27kén meghalálozott.

Schweiz. A wallisi kormány kijelenté, mikép szövetséges közbenjárás nélkül is reményli a rendet vissza-állíthatni. E közben az alsówallisiak hadesapata tovább akarván haladni visszavonulásukban, utjok elzáratt, 's csak egy részök vághatá magát keresztül, másik részök különféle irányban elszéledvén. A csata igen véres volt. A futamlók közt vannak a fiatal Schweiz vezérei is: Bar-man és Joris; most úgy látszik, minden küzdelemnek egyelőre vége van.

Németország. A badeni első kamarától előta-nácskozássra kinevezett választmány az új büntetőperi el-járássra nézve a nyilvánosság és szóbeliség elvét fogad-ta el.

Törökország. Konstantinápolyi hírek szerint nem-sokára biztosság határozandja meg a montenegroiak 's kö-zel török tartományok határviszonyait. A magas porta igen barátságos indulattal viseltetik jelenleg a vladika iránt. Fő tárgya a tanácskozásoknak a Lessandria és Vranina szigetek ügye leend, meg fogván vizsgáltatni, vajjon e szí-getek ezelőtt valóban montenegroi birtok voltak-é? — Ser-biában nyugalom uralkodik.

Hírlapi kalászek.

Nemzeti ujság. (44. sz.) Korunk ügyei rova-tában illy című czikk kedetik meg: „A szab. kir. váro-sok országgyűlési szavazat joga. I.“ E czikk folytatban illyekkel találkozunk. Ha a kir. városok országgyűlési szavazatjoga nem erősebb lábón áll is és nem régiebb is, mint a 3ik ország rendéi (sic); de bizonyára, akár ré-giségét, akár alapjának erősségét és törvényességét te-kintve nem alább való. A kir. városok, egész 1825ik évig háborítatlan 's minden ellenmondás nélküli gyakorla-tában voltak egyenkint véve országgyűlési szavazat joga-

gaiknak. — 'S erre bizonyítványok hozatnak fel első Károly, Zsigmond, Ulászló decretumaiból, Verbőczyből. — De mivel első királyaink rendszeresen országgyűléseket nem tartottak, hanem csak többnyire püspökökkel és némely országnagyokkal tanácskozva alkottak törvényeket, sem városokra, sem vármegyékre v. nemesekre szükségök nem volt. — Erre ismét példa hozatik fel első András király pogányirtó törvényében; mondatik, hogy a populus nevezet alatt értetnek mindazok, kik földjeiket tulajdon képen (sic) bírták, millyenek: az egyházi rend, országnagyok, nemesek, és kir. városok, Zsigmond király alatt van első példa, hogy a törvények vármegyék és városok köveitnek befolyásával hozat/altak (sic); te-

hát a régi kir. városok szavazatjoga a 3ik országos rendnek hasonló jogával egy időbeli, egy eredetű mind a két részre nézve, csak királyaik kegyelme, azután pedig ... a szakadatlan és háborítatlan gyakorlat szentesítette ezen jogot, honnét magától (sic) foly, hogy ha az egyik országos rendnek ebbeli jogát megtámadni lehet, nincs ok mért nem lehetne a másikéit (sic) — ismét többes szám; vajjon mire vonatkozik ez az i?) is kétségbe hozni; 'stb. — Ez így tovább fejtegettetik, hogy első királyaink az általok alkotott törvényeket, nem kötelességből, hanem kegyelem képen (sic) közölték némelly, a végre meghívott megyékkal 's városokkal, kiknek véleményüket is meghallgatták. — Későbbi időkben minden nemesnek

egyenkint véve is megengedtetett az országgyűlésre leendő megjelenés, ezen szokás által királyink azon czélt igyekeztek elérni, hogy némelly hatalmas és magukat a fejedelem törv. kívánata ellen szegező orsz.nagyok kisebbség be (sic) maradjanak, 'stb. Így megy ez tovább; folytatása következik. — Csak azt kérdjük röviden, vajjon joga van-e a Nemzeti újságnak olly annyira berzenkedni némelly megrovó észrevételek miatt, midőn ő, magát olly begyesen 'Nemzeti'nek nevezve, még csak írni sem tud hibátlanul nemzeti nyelvünkön? Egyébiránt ez igen rögzött hibája a 'nemzeti'nek par excellence.

Szerkesztő: Szenev József.

HIVATALOS JELENTÉSEK

Csődök.

17947. Bács vármegye polgári törvényszéke Stephánovits Sámuel és Krisztina hitesek 's nagybecsű lakosok ellen csődületet határozván, 's az illető hitelezők megjelenésére f.é. július 1sőjét határnapul kitűzve, ideigleni tömeggondnokká Haidl Antal tanácsnokot, perügelővé pedig Markovics László tisztii ügyvédet nevezte. Költ pünkösdhő 14én 1844.

18216. Veszprém vármegye törvényszékének jelentése következtében Rosenthal Hermán és Bernát jutasi haszonbérlok hitelezőinek öszvejelére f.é. július 8ik napja tüzetelt ki határidőül, ideigleni tömeggondnokká Kolosváry József uradalmi, perügelőnek pedig Mustos János hités ügyvédek nevezettek Költ pünkösdhő 14. 1844.

14140. Pest városa tanácsának jelentése szerint, Schönbain Antal helybeli keményítőkészítő felesége született Halmaier Anna hitelezői csődületének határnapja f.é. július 1sőjére tüzetelt ki, perügelőül Vrhovszky Sándor hités ügyvéd, tömeggondnokká pedig Nagy János szinte hités ügyvéd nevezetett. Költ sz. Györgyhő 17. 1844.

17463. Pest városa tanácsa jelentése szerint, Schütt Rozina hitelezőinek csődületére f.é. július 1sője határnapul kitűzetve, tömeggondnokká Kaján Sándor, perügelővé pedig Sperling Károly hités ügyvéd nevezetett. Költ pünkösdhő 9én 1844.

14756. Veszprém vármegye polgári törvényszéke jelentése szerint, Karaholcz Imre kenesei adózó hite-

lezőinek megjelenésére f.é. június 21ik napja tüzetelt ki határidőül, és ideigleni tömeggondnokká Faragó Ferencz Kenese helység jegyzője, perügelővé pedig Szalatkay György hités ügyvéd nevezetett. Költ sz. Györgyhő 17én 1844.

14757. Veszprém vármegye polgári törvényszéke nemes Csikász Mihály ellen csődületet határozván, az illető hitelezők megjelenésére f.é. június 21két határidőül tüzte ki, ideigleni tömeggondnoknak nemes Galambos Pált, perügelőnek pedig László Dávid hités ügyvédet nevezvén. Költ sz. Györgyhő 17én 1844.

17462. Pest vármegye első alispánja jelentése szerint, szabadalmas Vác mezővárosa tanácsa Csépe Mátyás 's hitese Novák Teréz hitelezői csődületére f.é. július 8ik napját tüzte ki határidőül, 's tömeggondnokká Veresky Antalt, perügelővé pedig Korbász Antalt nevezte ki. Költ pünkösdhő 9én 1844.

16829. Borsod vármegye első alispánja jelentése szerint, özv. Kállai Mihály né szül. Peszkár Ilona hitelezőinek csődületére Miskolcz mezővárosa tanácsa által f.é. július 21k napja tüzetelt ki határidőül, 's tömeggondnokká Pilla Mihály, perügelővé pedig Farkas Károly hités ügyvéd nevezetett Költ sz. Györgyhő 30án 1844.

19353. Zala vármegye törvényszékének felirása szerint, us Karácsony József kanizsai mezővárosi lakos hitelezői csődületének határnapja f.é. június 24ére tüzetelt ki, ideigleni tömeggondnokká Szép Károly, perügelőül pedig Arvay István tszlb. alügyész nevezetett. Költ pünkösdhő 21én 1844.

Csödszüntetés.

19249. Fiume városa elsőbírósa törvényszékének jelentése szerint, fiumei lakos Papani Domonkos ellen rendelt csödper, minthogy az illető hitelezők a kitűzött napra magokat be nem jelentették volna, megszüntetettnek bírólal kinyilatkoztatott. Költ pünkösdhő 21én 1844.

Kötelezvény kitáblázási hirdetés.

19219. Pest vármegye nagyszegedi Szily Istvánnak folyamodása következtében egy 800 p.ftről kiadott, 's 1837. november 17én betáblázott, a mondott folyamodót szenvedőleg, érkeserői Andrásy János kanonokot pedig keresőleg illető, kifizetett de kitáblázás előtt elveszett kötelezvény, annak kitáblázatása tekintetéből országszerzte azzal kihirdetett, hogy a kérdéses kötelezvény, ha magát iránta senkikem jelentendi, egy év lefolyta után kitáblázatni fog. Költ pünkösdhő 21én 1844.

Váltóüggyédvizsgálati hirdetés.

A t. kir. Váltó-Feltörvényszék ezennel közhírré téteti, hogy kik a legközelebbi alkalmmal váltóüggyévi vizsgálatot kívánnak letenni, közgyűvédi hitlevelökkel, nemkülönben érvényes magukveletét 's legalább félévi váltóüggyévi gyakorlatot tanúsító hiteles bizonyítványokkal támogatandó folyamodásukat f.évi sz. Mihályhő elejétől azon hó 15kéig a kir. V.feltörvényszékhez ennek iktató-hivatalában adják be. Költ Pesten 1844. évi pünkösdhő 30án. Fogaras János.

Hirdetmény.

Alábbirtnak van szeresésje. a t. cz. közönséget ezennel értesíteni a felől hogy az előbb Szerednyén, Unghegyében virágzóhoz hasonló rézmű-gyárat, jelenleg a munkácsi uradalomban 's jelesen Munkácson Beregmegyében állította fel. Készítettnek e gyárban mindenféle egyszerű, és gőzörfőre alkalmazott szesz-égető műkönyök, — egyszerű, és nyomás által mozgásba hozandó szivattyúk, vízi puskák — cukor-, posztó-, és timsó-gyártáshoz használandó eszközök, — gyógyszerári készületek, úgyszinte mindennemű műkönyök egyes részletei is. — Nemkülönben mindenkor készen találhatók különféle zár-és szelző-esapok, csavarok, hengerek, egyházi díszmüvek, és konyha-edények; vízi puskák és szivattyúk. — Ezeket felül teljesít alulirt minden előfordulható kiigazításokat, — és iparsztyálya tartozhat minden tárgyak czélszerű elkészítését. — Elvállal megbízásokat, minden vasútvény-művekre, burgonyaörlő kézi-malmokra, takarékkonyhákra, cséplőgépekre 's a t. 's a t. Midőn ennél fogva az eddig Szerednyén laktában tapasztalt becses bizodalomért buzgó köszönetét nyilvánítja: — egyszersmind magát a t. cz. közönségnek további figyelmébe alázatosan ajánlja. — Munkácsen 1844. évi majus havában. **Maurer János Fülöp** rézmű-gyáros.

Emich Gusztáv

pesti könyvárusnál, 's általa minden hiteles könyvkereskedésben kapható:

Utazás Olaszországban

irta **Császár Ferencz.**

2 kötet; Sadrét. Csinosan fűzve 3 forint pengő.

Beccaria

a Bűnök és Büntetésekről

eredeti olaszból fordítva **Császár Ferencz**től.

Sadrét fűzve csak 30 kr. pengő pénz.

E világszerzte ismert jeles munka magyar fordításából fenmaradt néhány példányt a fordító 's kiadó irtól átvevén, azok árát, hogy annál könnyebben juthasson kiki birtokába, hihetetlenül olcsóra szállítottam; azért is ajánlom azt a t. közönség figyelmébe. **Emich Gusztáv** könyvárus.

(*127) Jóság-eladás. 2-3

Inánesi Pap Mihálynének Gárdonyban t. n. fejérmegyei pusztyában lévő 24 hold örök, és 12 hold 32 évre szerzett legjobb minőségű szántóföldje, hozzátartozó nagy löherés kerttel, 3 réttel, egy új gazdasági épülettel együtt szabad kézből eladó; — a venni szándékozók egyedül az alulirtnál, mint e végre megkalkulazottnál, értekezhetnek. — Egyébiránt a fenirt jószágra senki, pénze veszítése alatt ne kölesönözzen. 's más uton iránta ne kötelőzködjék. — Lakásom Székes-Fejérvárott vármegyeház-utczában 170. szám alatt **Márkus István** ügyvéd.

(*131) Előfizetési hirdetés. 2-2

a „magyar orvos-sebészi 's természettudományi évkönyvek“ 1844diki második félévi folyamára

E lapok az eddigi irány- és szellemben szerkesztve a 2ik félévben is nagy Sadrétü havi füzetekben fognak megjelenni. Előfizetési ár Budapesten (házhozordással) 3 ft 20 kr., postán 4 ft e.p. Előfizethetni Pesten az alulirtnál (József-tér Vogel-féle ház), dr. Illés ur lakásán (Vácziutca 11. sz. a.), a pesti gyermekkórházban (ötpacsirtautca) 's minden es. kir. postahivatalnál. Az első félévi folyamból még néhány teljes számú példánytal szolgálhatunk. **Dr. Schoepf.**

Gabona-ár váltó garasokban.

	Tisztába	Készítés	Rozs	Arpa	Zab	Kukorica
Pesten 1844. jun. 4. pesti mérő	110-130	70-86	61-70	60-60	50-56	70-74
Kassán " 18. máj. 18. pozs. mérő	75-87	48-60	45-50	35-40	27-28	45-50
Szegeden " " 11. " " "	62-65	50-55	42-42	30-30	36-36	42-42
Baján " " 18. " " "	53-71	38-43	38-38	32-32	31-31	43-43
Miskolczon " " 15. " " "	60-60	42-44	33-35	20-21	23-23	48-48
Temesvárott " " 10. " " "	58-63	42-45	—	—	31-33	40-40
Pozsonyban " " 28. " " "	81-94	—	55-64	42-44	33-43	58-58
Nagyszombatban " " 24. " " "	86-93	—	54-58	40-42	34-38	—
Győrött " " 10. " " "	74-76	—	51-51	34-34	—	58-58
Mosonyban " " 23. " " "	76-112	—	50-65	35-46	35-40	55-64
Sopronyban " " 13. " " "	97-99	—	70-70	51-51	43-45	—
Aradon " " 10. " " "	52-55	—	34-36	36-30	—	37-37
Veszprémben " " 10. " " "	—	50-58	60-44	45-42	45-35	—
Ujvidéken " " 7. " " "	—	54-40	—	—	27-27	—

(*128) Megjelent, és Pesten Hartleben könyvárusnál, Váczon pedig a szerzőnél kapható: Az elméleti 's tapasztalati **Természettan**

alaprajza, melyet közhasználatra készített **Schirckhuber Mórtez** kegyes szerzetbeli áldozópap, és a váci püspöki lyceumban természettani oktató. I. kötet VIII. 's 230 lap 3 rézmetszettel. Ára 1 ft 30 kr. ezüstben. — Ennek átvételével előfizethetni a II. kötetre is, mely aug. elején hagyandja el a sajtót, 2 ft ezüstben. 1-3

(*130) Csöd. tanítói székre. 2-3

A kir. zágrábi tudományos academiánál Mikussay János tanítónak a nagyváradi kir. academiához álltattaléval megürült physical mezőgazdasági, és természettörténeti tanítói székre, a pesti kir. tudományos egyetem bülcselekdedési kara előtt tartandó csöd határideje f. évi augusztus 1ső napjára van kitűzve Költ Pesten majus 10én 1844. Szoblahői Pál ma Elek a pesti kir. tudományos egyetem jegyzője.

Pénzkelet.

	Bécs, maj. 29én 1844.	pgő pénzben.
5 pcent. statuskötelezv. középára	—	110 1/2
4 pcent. " " " " " " " "	—	100 3/8
3 pcent. " " " " " " " "	—	77 1/4
1834ki statuskölesön (500 frt)	—	748 1/2
1839ki " " (250 frt)	—	330
1839ki " " (50 frt)	—	—
Bécsi bankköt. 2 1/2 pcent.	—	—
Bankrészvények darabja 2 pcent.	—	—
Eszterházy-sorrszám	—	1628
Császári arany	—	59 1/4
	—	102 3/4

Dunaviz-állás.

Budán, 1844. maj. 24. reggel: 10 2/4 0 fölött.

(*126) Előfizetési hirdetés

A pesti növendékpapság magyar iskolája munkálatainak nyárelő 10kéig okvetellenül sajtó alól kijövé Xldik kötetére. Nagy Srét, legalább 22 iv, szép gépvelinen. Előfizethetni minden papnevelő-intézetben, Budapesten Emich Gusztáv könyvkereskedéseiben. Előfizetési ár f. é. nyárhő 15kéig csak 40 kr. pp. azután 1 ft pp. 3-3

Gözhajók járása Magyarországon.

Bécs és Pozsony közt: a „Duna“ gözös indul naponként reggeli 6 órakor Pozsonyból Bécsbe és visszaindul ugyanezen napon delutáni 4 órakor Bécsből Pozsonyba. Pestről Pozsonyba és Bécsbe mindennap reggeli 7 óra 's 10 perczkor. Pestről Mohács- és Eszékig minden csütörtökön regg. 4 órakor. Ezen gözös Eszéktről pénteken regg. 8 órakor. Mohácsnak visszaindul, 's innen szombaton regg. 2 órakor visszautjat Pest felé folytatja. Pestről Zimony- és Drenkováig minden kedden és pénteken regg. 4 órakor. Pestről Giurgevön és Galacson által (az oláh részen) Konstantinápolyba június 13 és 28kán. Pestről Widdin-, Buszuck- és Galacson által (a török részen) június 7 és 21kén. Ujvidék felé Tittelig való indulásuk majd tudtul fognak adatni. A t. cz. utazók ismételve kéretnek, hogy utjegyeket — melyek az utazók kéjelmességök végett ez évben minden elinduláskor érvényesek — még a hajó elindulása előtti napon méltóztassanak váltani, úgyszinte utpogászaikat is térítvény mellett a hivatalban átadni. A Pestről Pozsonyba és Bécsbe menő gözösök a Buda városi lakosok kéjelme végett ezen- tül a bomba-térnél megállnak 's ott a t. cz. utazókat felveszik. A nagyobb pogyázokat egy nappal előbb Pesten az úgyszobában térítvény mellett kell adni, és ha csak lehetséges, az utjegyeket is ott váltani. Az elindulási idő 7 óra után néhány percz. Pesten, majus 1ső 1844. A Gözh. hiv.